

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Lucae Pinelli Societatis Jesu Theologi, De
Perfectione Religiosa, Et Obligatione, Qvam Qvisqve
Religiosus ad eam consequendam habet. Libri Quatvor**

Pinelli, Luca

Mogvntiae, 1604

Liber Primvs.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46699](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46699)

LIBER PRIMVS
DE PERFECTIÖNE
RELIGIOSA.

In quo agitur de Vocatione eiusque
fine, qui est Perfectio.

CAPVT I.

*De fine eorum quos Deus vocat ad
religionem.*

ILI, ego omnium homi-
num auctor sum & condi-
tor, & idcirco peculiarem
eorum curam gero, ac vni-
cuique eam vitæ insti-
tuendæ rationem suggero, qua duce, me di-
ligendo & colendo tanquam creatorem
suum & Dominum, ab æterna salute non
excidat. Quosdam autem speciatim, inter
quos & tu numerandus es, delegi, & è mun-
do vocaui ad religionem, hoc est ad statum
sæculari longè sublimiorem & perfectio-
rem, vt perfectius me cognosceres, amares,
& coleres, pluribusque bonorum operum
meritis locupletatus, facilius ad felicitatem

A s æter-

æternam peruenires. Nec aliò officia exercitiaque omnia, quæ in religione ad quam te vocauit offendisti, destinaui, quam vt eorum beneficio ad vitæ spiritualis culmen aliquando contenderes. Si enim meritò plus ab ijs exigitur, quibus plus datum est, iure quoq; à religiosis maius perfectionis studium postulatur, quos Deus tot singularibus donis cumulauit. Sic olim dilectum populum meum Israëliticum à dura Ægypti seruitute vindicaui, vt eum ad iucundissimã promissionis terram perducerem, ibique tranquillius & perfectius cultui diuino operã daret. Ideo legem illi per Moysen dedi, & cæremonias, quas obseruaret, præscripsi. Omnes quidem ab Ægypti ærumnis sunt liberati, sed non omnes ad terram promissionis peruenerunt. Qui enim mente obdurati diuinis mandatis rebelles extiterunt, velut ingrati pro meritis suis castigati sunt & è viuis sublati. Nec enim dignus est venia, qui benefactoris & Domini sui mandata contempserit.

O quantum falluntur religiosi illi, qui se vocationi suæ facere satis existimat, si conscientiam suam grauioribus peccatis non inquinant, & dum minimum aliquod opus bonum præstant, come contentum

CIC-

credunt, & ideo posthabita omni perfectionis assequendæ cura in cultu diuino oblanguescunt. Non ita se res habet, ego enim illos laqueis mundi, & grauiorum lapsuum periculo non alia de causa exemi, quam vt promptius expeditiusque ad perfectionem vitæ spiritualis aspirarent, me piè colendo, & iugè sanctarum actionum exercitio gratiam meam promerendo. Certè, quisquis incuriosè negligit contendere ad perfectionem, quam postulo, præterquam quod retrocedat & deficiat, mihi nequaquam placet. Nam vt per Prophe- *Psal. 86.* tam meum dixi, non satis est declinasse à malo, sed insuper facienda sunt bona, religioni, ad quam quisque vocatus est, congruentia. Magnam iacturam facit, qui, quando commodè potest, vberem rerum spiritualium quæstum per incuriam negligit. Quare neque mirum est quosdam religiosos nunquam pertingere ad inæstimabiles thesauros, à me in terra uiuentium illis præparatos: immo nec mirum est quosdam deserta uocatione sua ad ollas Aegypti, id est, ad sæculum redire. id enim iustissimè ob eorum torporem & ingratitude permitto. Meritò siquidem exiit ur bonis, qui vel ea non agno-

agno-

agnoscit, vel certe ijs non vtitur, quemadmodum conuenit.

Si eos tantum à mundi calamitatibus & fraudibus liberassem, magnum satis beneficium praestitissem, at praeterea vos vocaui ad religionem, & in meam quasi familiam adscripsi, omnique commoditate donauit, vt perfectius mihi seruiretis. Age dic mihi, quisquis ad perfectionem illam me amandi colendique anhelare non vis, sed sat esse arbitraris, si peccato mortali me non offendas, vtri damnum maius inferas, mihi an tibi? tibi certe soli, & quidem opinione tua grauius. Rursum dic. Si in saeculo omnia tibi commoda suppetere, & immunis esses ab omnibus vitae periculis, atque etiam de salute animae certus, nonne magni beneficij loco duceres seruire mihi, tuo creatori & Domino? Ita certe. Iam ergo cum per me omnibus saeculi ærumnis sis solutus, & vtrisque corporis animique periculis liberatus, vt mihi Regi gloriae commodius seruire possis, iudica ipsemet, an non conueniat omnem torporem & negligentiam ab animo excludere? An forte putas, ideo me à te puriorem perfectioremque amorem atque cultum, quam à saecularibus reposcere, quod
inde

inde commodum aliquod mihi accedat? Nequaquam, ego enim officio tuo & ministerio opus non habeo, omnisq; officiorum tuorum fructus non in me, sed in te redundat. Deinde status tui professio id postulat, vt quanta potes perfectione mihi seruias, cum religio aliud non sit, quam schola perfectionis. Nec aliud est, religiosum esse, quam viam inire, qua ad amoris, cæterarumq; virtutum diuinarum perfectionem contendatur. Quocirca vana est eorum religio, qui in bonorum operum exercitatione hanc perfectionis viam negligunt. Hoc enim est, quod ab omnibus religiosis requiro, hoc volo; & ideo ex huius mundi laqueis extractos in paradiso religionis collocaui. Arbor diu in horto manere non potest, quæ fructum, ob quem plantata est, non protulerit.

In quo consistat amoris cultusque diuini perfectio ad quam religiosus est obligatus, quidq; Deus ab eo requirat.

CAPVT II.

EST O, præter religiosus aliquis magna & admiranda, si ea amore mei impuls.

pulsus non facit, nec mihi grata sunt, nec mea remuneratione digna, si facit amore mei, sed languido & imperfecto, professioni suae non satisfacit. Dum eum vocavi è mundo, se totum mihi tradidit, promisitq; omnia amore mei facturum, & ego sponsioni eius subscripsi, in domum meam; vti meum, eum suscepi, meis insignibus ornavi, necessaria attribui, & tanquam rem mihi carissimam, tractavi. Quod si ille iam alij cuiquam in cor suum aditum patefacere velit, aut partem sui alteri, praeterquam mihi, communem facere, perfecti sanè amatoris officio non fungitur, nec enim potest alteri dare, quod mihi prius dedit. Imò qui rem semel dono datam, recipit vel pro se, aut ut alteri donet, fur est, & furum poena multandus.

Aves cognoscere fili, quis religiosus perfectè me amet? Is, inquam, qui in omnibus rebus, parvis aequè ac magnis praestare conatur, quod mihi placuerit, qui voluntatem meam, simulatq; eam cognovit, nulla interposita mora exequitur, qui libenter non modo meis mandatis obsequitur, sed ad minimum etiam nutum se promptum & paratum declarat. Amator perfectus unum idemq; cor, eandemq; voluntatem

tatem habet cum amato, & idcirco odit vel amat, quicquid odit vel amat amatus. Amator perfectus nulli labori parcit, omnis fatigatio illi dulcis, ut perficiat, quod gratum est amato. Amator perfectus, non solum cauet in re quantumuis leuissima displicere amato, sed etiam impensè studet magis magisque ei placere. Qui non conatur amare rem aliquam, quemadmodum meretur, aut non cognoscit illam, aut iniuriam illi facit.

Longè à perfectione aberrat religiosus, qui ubi affectum curamque plus æquo in res parui momenti curandas defixerit, vehementer turbatur & lamentatur, si quando eas remoueri mandem. Hoc indicium est amatoris imperfecti, qui plus verbis me amet, quàm factis. Verbis quidem confitetur, quòd totum se mihi dediderit, sed cor alienis amoribus distentum retinet, sic prorsus, ut si totum illud iure meo usurpare velim, & amorem rei etiam leuiculæ ab eo excludere, ilico commoueatur & insurgat. Multi iactant se amare me, sed ego eorum tantum rationem habeo, qui amant opere & veritate. Non lingua, veros & germanos amatores facit, sed opera ex pio corde profecta.

1. Super-

Supereſt nunc exponere tibi, quis religioſus mihi perfectè ſeruiat. Is, inquā, perfectè ſeruit, qui ex amore mihi ſeruit, licet non magnis operibus illū demōſtret. quicquid enim amore mei fit, magni facio, & copioſe remunerabor. Pluris facio opus bonum, licet exiguum, ex ardenti amore profectum, quā magnum ex amore mediocri ortum. Nonnulli ingenti labore ſe fatigant, ſed modico, vel etiam nullo ſuo lucro cō quod actiones, quantumvis bonæ, quæ ſigillo caritatis obſignatæ non ſunt, ad me non perferantur, & ideo mercede deſtituuntur: ſi autem paruo ſigillo munitæ ſint, parua etiam mercede afficiuntur. Alij, ut mihi ſeruiant, ſuis inhiant commodis; quorum cum ſpes exigua affuſerit, mox manam à conſuetis ſeruitij diuini laboribus retrahunt, & cauſam in corporis vel animi imbecillitatem reiſciunt, ſed reuera nulla alia re deterrentur, quam voluntate propria, & ſperatorum cōmodorum abſentia. Perperam ſeruit, qui ſua in ſeruiendo comoda quærit. Neque enim huiusmodi mihi, ſed ſibi ſeruiunt, ac proinde fruſtra à me expectant præmium. Qui nō vult amore mei incommodare ſibi, neq; ſeruus meus eſt, neq; ſerui nomine eum dignor. Bonus

ſer.

seruus non reformidat aduersa perpeti pro domino, quia hoc est esse seruum.

Scriptura mea enuntiat, seruum debere esse non modo fidelem, sed etiam prudentem. Accommodare enim se tenetur ad voluntatem & mores domini, non autem efficere, ut dominus se accommodet ad suam. Non potest seruire alteri, qui suo tantum vult viuere arbitrio. Multi religiosi in religione sua sorte malè contenti viuunt, quod non mihi sed illis imputandum. Nam nimio amore sui exæcati ijs in locis versari, eaq; munera obire volūt, quæ illis collibuerint, non quæ regula vel obedientia præscripserit; & si eorum palato non fiat satis, indignantur, & angusta via deserta, ingrediuntur latam huius sæculi, & inconstantie suæ causam in alios detorquent. Subditi nō est deligere in religione vel locum, vel officium, sed superioris parere ordinationi & mandato. Seruus prudens id tantum laborat, ut Domini sui voluntatem rectè percipiat, & si quid imperatum fuerit, sedulò & libenter exequatur. Nunquam autem dicere audet. Hoc illud uè officium mihi conuenit, iste locus arridet; hæc exercitatio, & non alia placet. Id enim esset usurpare officium Domini & non serui, turbationem

Mat. 24.

B qua-

quarere, & non quietem. Vnde enim tibi constat hoc illudè exercitium salutis & non exitio futurum? Vnde scis te in loco quem delegisti tentationum expertem fore? Quare seruus prudens consultius expectat, donec à Domino intelligat, vbi & quo in genere debeat suam collocare industriam. Et quamuis aliquando cogitet, hoc illudè officium sibi salutare futurum, tamen non flagitat illud sibi committi, quia nescit an ad illud præstandum sit idoneus. Superioris siquidem non autem subditi est iudicare, sit nec ne idoneus. Non satis est officium esse bonum & salutare tibi, sed præterea opus est vt tu sis bonus & aptus ad gerendum officium.

*Quod religiosus magnifacere debeat
suam vocationem.*

CAPVT III.

DOMINE, plus æquo insipiens & vecors forem, si meam vocationem nihili facerem, quam non ambigo inter cælestia dona ab immensa tua clementia profecta, numerandam; nimis quoque
ingra,

ingratus existerem, si diuinæ maiestati tuæ non continenter agerem gratias, quod citra omne meritum meum dignata sit misericordes oculos suos in me conuertere, & inter tot hominum myriades me in sanctam religiosorum familiam adsciscere. Ita prorsus est fili, magni debes vocationem tuam facere, non solum quia meum donum est, verum etiam quia illud consecutus es, cum non promeruisses, immò cum peruersis antea vitæ moribus iram diuinam prouocasses. Si verò nihili tam singulare amorisque plenissimum beneficium pendas, præter poenam, quæ tantæ ingratitude debetur, dignum reddis te, ut omnibus donis & gratiis tibi collatis spolieris. Indignus beneficio est, qui illud aut beneficij loco non agnoscit, aut respuit.

AD HÆC, cum certum & indubitatum sit inter res quas habes, nihil preciosius esse anima, & inter negotia maximi ponderis, quæ tractas esse illud, de eiusdem animæ salute, liquidò consequetur in summo precio habendam vocationem eam, cuius beneficio ad salutem illam peruenitur. Ille autem magno in precio vocationem suam habet, qui illam amat, & intimo affectu admira-

tur & complectitur. Neq; id satis est, (nam ingrati nomen non effugit, qui licet magni beneficium faciat, tamen obliuiscitur benefactoris) sed ad cauendam ingrati animi notam, opus est corde, lingua, & factis gratiam rependere.

Si deinde consideres, vnde te vocarim, iniuriam tibi faceres, si tantum beneficium floccifaceres. Euocando enim te ex mundo, ab intricato & periculoso te vindicaui labyrintho, in cuius ambages, quo quis longius se immiserit, hoc exitum sibi magis intercludit. Videmus siquidem miseros huius mundi amatores, alios vel modico ambitionis & vanæ gloriæ fumo afflatos, haud secus aspirare & decurrere ad honores & dignitates; quàm si à furiis infernalibus exagitarentur. Quoties hic fumus in eos tendit efferuntur animo & insolescunt, quoties verò recedit deiiciuntur & mœrent. Cum tamen hic fumus, non aliud quàm sectatorum suorum oculos lacrymis, mentem autem mera amaritudine compleat. Alij voluptatum carnalium viam ingressi, in tantam dementiam se præcipites agunt, vt nihil pensi habeant vitæ, animæ, summiq; & veri boni sui, quod Deus est, iacturam facere, quo fluxa vilissimæ carnis illecebra
per-

perfruantur. Carnalis homo nullam rerum
 diuinarum vel noticiam habet, vel gustum,
 & ideo reo facilè solet eas cum breui sensu-
 um voluptatula commutare. Mirum non
 est cæcum falli. Alij non inuenientes exi-
 tum viæ honorum, humanæq; existimatio-
 nis, si voti compotes non fiant, ira inflam-
 mati belluis ferociores euadunt; nam vt
 minimam vlciscantur iniuriam in mutuas
 irruunt cædes, totasque euertunt familias
 & ciuitates. Quisquis crudelis est in ani-
 mam suam, crudelis est & in alios: nemo
 enim nocet proximo, qui non prius noceat
 sibi. Alij matrimonij iugo oppressi sic an-
 guntur, vt mori potius optent, quàm inter
 molestias vxorias, filiorumque & domesti-
 cæ rei curas vitam longius prorogare. In-
 faustam electionem, similis responderet exi-
 tus. Alij in labyrintho oberrant, sed astricti
 catena aurea, hoc est huius mundi opibus,
 quibus noctu diuque vilium mancipiorum
 instar torquentur. Constrictū teneri maxi-
 mum malum est, non item teneri aut fune,
 aut serico filo, aut auro. Fatuus est, qui affe-
 ctum omnem defigit in res, quæ in vita
 molestiam, & in morte dolorem conciliat.
 Diuitiæ quæ cum amore possidentur, cum
 dolore deseruntur.

B ;

Ampli

Amplius noris fili, mundum, ex quo te extraxi, esse scholam, in qua plures fiunt humanæ leges ab hominibus passionibus deditis conditæ, quàm diuinæ. In ea enim docetur maiori in precio habenda bona caduca & fluxa quæ cum morte intereunt, quàm quæ in alteram vitam nos comitantur, nunquam intermoritura. In ea, quò quis turpius hallucinatur & delinquit, hòc ad delinquendum pronior est, & delicti gravitatem minus agnoscit. In eadem pij & virtute præditi irridentur, scelerati verè & improbi laudantur, ac proinde inferno deterior est, in quo impij omnes vituperantur & puniuntur.

I A M si expendas, quo loco te collocarim, multas inuenies causas, pro vocationis tuæ beneficio mihi referendi gratias. Collocavi te in statu religioso, hoc est, in domo mea, cuius fundamenta cum in humilitate iacta sint, omnes eius incolæ, propter notitiam quam de sua imbecillitate & vilitate habent, gaudent contemptu sui, maluntq; latere, quàm cognosci, reprehendi quàm laudari. Iniurias illatas non vindicant, sed libenter condonant. Ibi in summa pace, & tranquillitate viuitur, ibi meum & tuum, hoc est omnium dissensionum origo & fons, lo-

CUR

eum non habet. Omnes in commune laborant, mutuaq; conferunt auxilia, qui plus potest, plus facit. alter alteri ministrat, & oēs Deo. Ibi multitudo est sine confusione, nationum morumq; varietas sine opinionum diffensione; functiones eo ordine distributæ ut vna non turbet alteram, & tamen omnes ad diuinæ maiestatis gloriam pro salutæ animæ destinatæ.

Huius domus custodes sunt terne sorores fide, & summo amoris vinculo inter se coniunctæ, quarum munus est tueri eius inhabitatores ab omnibus vitæ præsentis calamitatibus, & hostium tam visibilium quàm inuisibilium incurfibus. Paupertas quidem voluntaria liberat religiosum ab omni conquirendarum, conseruandarū, augendarūq; opum terrenarum molestia, quæ sic solent diuitum corda pungere, ut ne momentum quidem quietis eis relinquāt. Castitas verò eosdem immunes reddit ab infinitis cupiditatibus carnis, cuius tyrannis voluptatum carnaliū illecta blandimentis sæpe eo vsq; augetur, ut animam ratione sub iugum libidinis suæ redacta, merum faciat esse mancipium. Obedientia deniq; eximit religiosum periculis, in quæ se coniciunt illi, qui fastu quodā omnia suo iudicio & arbitrato age-

B

re, re-

re, repudiatis aliorum consiliis, volunt, & ita se in dæmonis Domini sui, qui omnis superbix auctor est, laqueos induunt. Qui virtutis præsidio septus est, ei nec in terra securitas, nec in cælo præmium deest.

DE NI QVE intellige fili religionis scholam è diametro pugnare cum schola mundi. In illa enim ratio colendi DEI traditur per obseruationem diuinorum tam præceptorum, quam consiliorum. In illa breuissima, securissimaque ostenditur via, qua finem, ad quem conditus es, assequare. In eadem panduntur fraudes & laquei à Satana ad irretiendas animas & in inferni barathrum præcipitandas collocati. Huius ego scholæ supremus sum Magister & Rector, qui omnibus per internas inspirationes semitam perfectionis demonstro. In auditoribus scholæ huius informandis nullum seruo personarum discrimen. Nam non habeo potiore nobilis rationem, quàm ignobilis, diuitis, quàm pauperis, quamuis maiore amore complector eos, qui practicè operibus ipsis declarant, quàm probè humilitatis, mansuetudinis, obedientix cæterarumque virtutum perceperint lectiones, quas cum vitæ exemplo, dum inter vos vixi, exposui, tum post discessum

meum

meum Euangelistis meis, qui eas fideliter descripserunt, dictavi. Bonus discipulus non est, qui non conatur imitari Magistrum.

Quantopere Deum offendat religiosus, qui parui facit vocationem suam & religionem.

CAPVT IV.

QUOCVNQVE me verto, Domine, causas timendi inuenio. Si enim perpendam beneficium vocationis ad religionē, deprehendo tam nobile esse & eximium, vt imparem prorsus me fatear reddendis pro eo gratiis. Si in me oculos conuertam, tantam virium imbecillitatem & inertiam offendendo, vt vehementer metuum, ne ingrati animi labem incurram. Deinde maiestatis tuæ magnitudo me pudefacit, tanta enim est, vt illi fieri satis non possit, nisi infinito quodam amore & cultu tui, quantum præstare ego neque possum, neque valeo. Quis ergò non extimescat? Non dubium est, fili, beneficio singulari te affectum, quando te ex procelloso mundi Oceano ereptum in tranquillum religionis portum transtuli. Certum quoque est ex beneficio

B s

nasci

nasci obligationem, eoque maiorem, quo
 beneficium maius extiterit. Verum idcirco
 timendi causam iustam non habes. Ego e-
 nim sum, qui omnibus congruentem im-
 pertio gratiam & vires ut suae obligationi
 satisfaciant; modo ipsi non torpeant, sed in-
 dustriam quoque suam, quantam possunt,
 conferant. Et priscus meus mos est, ut potius
 in praestandis beneficiis sim liberalis, quam
 in exigendis obligationibus seuerus. Nec
 est, quod formidinem vel pudorem tibi in-
 iiciat maiestatis meae immensitas, modo tu
 partibus tuis non desis in me amando, co-
 lendoque, non quantum mea dignitas postu-
 lat, sed quantum tuae vires ferunt. nunquam
 enim plus ab homine exegi, quam possit.
 Iure autem timere potest, qui dum facultas
 est, non facit quod debet.

TIBI quidem vna tantum res magno-
 pere pertimescenda est, nimirum ut non of-
 fendas lapsu grauiore me benefactorem
 tuum, qui te ex singulari gratia ad tam sub-
 limen vitae sanctae statum euexi, ac porro
 paratus sum prouehere longius, si te ipse
 non impedias. Is autem religiosus me
 imprimis offendit, qui existimat se in mun-
 do sanctiorem vitam instituere posse
 quam in religione ac proinde diuinae

VOCA-

vocationis suæ beneficium flocci facit. Qui enim in domo mea exiguum mihi honorem & cultum defert, maiorem certè non deferet in hostium meorum ædibus. Luculenta hæc impostura est, & fons omnis perturbationis. Etenim si quis maiori perfectione mihi seruire posset in sæculo nunquam eum inuitassem ad religionem. Omne enim bonum à me proficiscitur, omnibus veram & solidam opto & suadeo perfectionem, accurateque perspectum & exploratum habeo, quid cuique ad salutem consequendam magis proficuum sit & necessarium. Religiosus non debet oculos conicere in illud, quod sibi magis arripet, & alteri faciliè, tanquam præstantius, antepone, sed quod mihi placuerit.

Illi quoque grauiter me offendunt, qui cum in religione non omnia pro suo arbitratu obtinent, vel incommoda aliqua perferunt, faciliè obmurmurant, & quasi dolentes se deseruisse sæculum, vitam religiosam difficilem & asperam existimant. Haud secus affecti fuere nonnulli filiorum Israël cum Aegypto excessissent. Simulatq; enim pristinis comodis destitui capere, durioresque itineris sustinere labores, obmurmurunt.

rarunt.

Exo. 16. rarunt, ac cæparum ollarumque Ægyptiarum memores de reditu cogitarunt. Ego certe eos non vocavi ad quietem, sed ad laborem, nec addixi illis recreationes, & magna vitæ commoda, sed inde à primis initiis sedulò inculcaui multa pro Christo esse toleranda, & mortificandam carnem cum concupiscentiis eius, quam conditionem illi probarunt, & receperunt se id facturos. Quam ergò querendi causam habent? Ac ut nihil horum factum fuerit, si Dominus ipsorum tanta pro ipsis perpessus est, quid magni facturi sunt, si ipsi quoque, cum serui sint, aliquid patiuntur pro Domino: Religiosus, qui reformidat aliquid pati, perdit præmium; & quoniam necessariò multa toleranda sunt, si geminetur labor & afflictio, onus intollerabilius reddit.

ALII religionem matrem suam idcirco paruifaciunt, quod arbitrentur, non se religioni, sed contra religionem ipsis obligatam. Sed halucinantur, si enim rem penitus expendant, deprehendent se plurima à religione beneficia accepisse, pauca verò, vel nulla in eam contulisse. Nam esse religiosum, & Dei seruum, tam nobile Dei & religionis donum est, ut meritò omnibus operibus bonis quæ pro religione facta sunt,

sunt, sit anteponendum. Nulla siquidem in mundo terrena dignitas est, quæ exæquari cum dignitate vitæ religiosæ possit. Vilis & ingrati animi argumentum est, si religiosus occupet se potius in perpendendis commodis quæ in religionem contulit, quàm quæ ab ipsa accepit.

PRÆTEREA non parum offendit me religiosus ille, qui nihil pensi habet, quem admodum talentum suum à me concessum expendat : hoc ipso enim declarat se illud vilipendere, suoque muneri, cum possit, nolle facere satis. Quàm multi sunt, qui cum magna mea voluptate exercitia quædam tractare possent in animarum subsidium, sed quia animadvertunt se non posse ea perficere tantò applausu, quantò nonnulli alij, omnino prætermittunt. Nonne hæc est ambitiosa superbia? Nonne hoc est talentum ad quæstum faciendum à me datum in terram recondere? Non me latere potest, quid cuique vtile sit & salutare, & ideo aliis quinque talenta, aliis duo, aliis verò vnum impertio. Et licet vno talento negotiari apud homines non tantum mereatur applausum, quantum negotiari quinque, tamen apud me non est ita; ego enim non considero, quantum quisque ne-

gotie-

gotietur, sed quàm benè & studiosè. Quod si negotiari plurium talentorum beneficio cederet in multorū salutem ad ampliorem mei nominis gloriam, opus laude dignum foret, sed id est quod reprehēdo, multos idcirco plurium talentorum desiderio teneri, magnarumq; negotiationū, vt inde maiore apud homines admirationem & gloriam aucupentur, mihi verò, licet omnium bonorum auctori vel nullum, vel exiguum locum relinquunt. Non sic olim egerant dilectissimi mei serui, qui sibi imperfectiones & lapsus, mihi verò bonorum suorum operum fructum attribuerunt, ac vt omnium laborum laudem & gloriam in me transferrent se seruos inutiles esse, & dici voluerunt. Laus enim operis eximij, non in instrumenta, sed in artificem redundat.

FILI, ex vocationis, vel religiosæ professionis contemptu, & aliud malum nascitur, nempè torpor in assequendo vocationis suæ fine, & obseruandarum regularum, propriiq; instituti iucuria. Quo vitio tantopere offendor, vt compellat quoq; in præsentī vita in tales animaduertere. Ego illis corporis valetudinem, vires, ingenium, omniaq; præsidia naturalia & spiritalia abūdè subministro, vt alacriter in pietatis cursu
semel

semel inchoato progrediantur, ac ad finem
 prestitutum tandem perueniant; si verò illi
 omnibus his posthabitis & neglectis nul-
 lum ex bonis operibus fructum colligant,
 quid mirum est, si nonnunquam instar ficus
 maledictæ, frondosæ quidem sed omni
 fructu destitutæ exarescant & deficiant?
 Arbores, quas ego in religionis horto plan-
 tavi perpetuò debent bonorum operum
 fructum producere, alioquin tanquam in-
 utiles, maledicendæ, & in gehennæ ignes
 ubi exaruerint, proiiciendæ. Quisquis enim
 non operatur bene, dum potest, non euadet
 facilè pœnam, cum volet.

Mar. II.

*De Tentationibus, & periculis dese-
 rendi vocationem.*

CAPVT V.

FILI, donum Vocationis ad vitam reli-
 giosam gemma preciosa est, quæ non
 reponitur in terra, nec ab amicis obtine-
 tur, nec pecunia comparatur, sed de cælo à
 Patre luminum descendit: tantiq̃ue precij
 est & valoris, vt nihil in hac vita sit, quod
 exæquari illi possit. Proprietas huius
 preciosæ margaritæ admiratione dignif-
 sima est. Nam suo splendore religiosus
 demon-

demon-

demonstrat omnia praecipitia, & discrimina, quae in praesenti vita existunt, quae quoniam saeculares homines huius gemmae luce destituti videre nequeunt, idcirco saepe numero grauiter impingunt. Detegit quoque omnes imposturas, tentationes, & insidias, quibus salutis humanae inimici ad illaqueandas animas vtuntur. Adhaec tam illustri hic splendor est, vt penetret vsque ad cor Dei, religiosisque diuinam voluntatem circa ipsorum statum patefacit, in cuius diuinae voluntatis executione perfectio religiosa consistit. Qui lucis huius beneficio non vtitur in itinere salutis prosequendo, non ambulat securus, & si non labitur, saltem frequenter impingit.

Virtus quoque huius nobilis gemmae non minoris est precij, quam splendor. Magnum enim robur addit in caelum, vnde & venit, tendentibus, aduersus hostes visibiles & inuisibiles, qui patriae caelestis iter intercludere conantur. Animat etiam religiosos ad expugnandas omnes difficultates, quae in viam spiritualem incidunt. Habet haec gemma & aliam conditionem, quod, quod diutius portatur & vsurpatur, hoc pulchrior & perfectior euadat. Nunquam a religioso cui semel donata est, auelli potest.

nun-

nunquam perdi, nisi ipse suapte sponte eam
 abiicere velit. Si quis ergo religiosus hanc
 gemmam cælestem parui faceret, nonne se-
 uera castigatione dignus foret? Et nonne
 iniuria magna afficeret benefactorem, si ei-
 us virtute & efficacia non vteretur. Nec e-
 nim minus ingratus videri debet, qui bene-
 ficio sibi præstito non vtitur, quam qui non
 agnoscit, nec æstimat. Quanquam fatendū
 est hanc gemmam, vti n̄ unita est tribus vo-
 tis, quæ eam custodiunt, ita septam ternis
 immanibus hostibus, qui continuò labo-
 rant, vt eam surripiant. Primus est mundus,
 qui eam stimulat ad sectandas opes & vani-
 tates. Alter caro cum cupiditatibus suis &
 illecebris sensualibus. Tertius dæmon cum
 superbis suggestionibus ex amore proprio
 natis.

FILII MI, ne tanti thesauri iacturam fa-
 cias, tria tibi sunt necessaria. Primò vigilan-
 tia & circumspectio, quia in agro dormien-
 ti facilè superseminantur zizania: quiq;
 cautus non est, facilè se induit in hostiam
 laqueos. Secundò affectio singularis erga
 hanc vocationis tuæ margaritam, vt eam
 impensius diligas, quam vitam: quo enim
 quid plus diligitur, hoc studiosius custodi-
 tur. Hæc autem dilectio nasci debet ex co-

Mat. 13.

C

gnitio-

gnitione bonitatis eius & virtutis. Et quia tam excellens est, vt te perducatur ad Deum, æternamque felicitatem, nihil tibi debet carius esse illa, sicut nulla res neque in cælo, neque in terra reperitur, quæ sit Deo aut salute æterna præstantior. Tertio necessarium est, vt sic infigas hoc margaritum cordi tuo, vt nulla nec ærumna, nec voluptate, nec creaturæ vllius respectu sine tibi illud eripi, aut si surripere quisquam velit, simul necessario cor tuum surripiat.

Præter hæc sunt alia, quæ incommodant religioso, cumque disponunt ad euerendam diuinam vocationem suam. In primis enim totis viribus tibi enitendum est, vt prauos habitus de sæculo allatos extirpes, antequam illi te exturbent de statu religionis. Nam cum instar pestilentium stirpium in terra, ita in animi penetralibus insideant, in tantum augescunt, vt tandem sanctum vocationis semen suffocent, vt huius celestis gemæ splendorem obscurēt. Quisquis in religione retinet peruersos sæculi habitus, satis indicat se non ex toto, mundum reliquisse. Equus post fugam è stabulo raptans funem, quo fuerat alligatus sæpè impingit, facile capitur, & in stabulum redu-

citur:

citur : sic religiosus fuga elapsus ex huius mundi stabulo , si pristinos mores secum trahat, frequenter offendit, tentationibus facile cedit, & in stabulum mundi vnde fugit reuocatur. Malè fugit, qui fugit ligatus.

Illud quoque non parum nocet religioso, & paulatim de statu, in quo eum collocaui, deiicit, leuiora errata & defectus flocci facere, quæ sensim religiosum transuersum agunt in laxam & noxiam quandã vitæ libertatem, cum qua coherere non potest verus Vocationis spiritus, qui æquè in paruis ac in magnis rebus suam quærit obseruantiam. Nunquam esse potest securus, qui dum facultas suppetit, non se liberat ab hostibus quantumuis pusillis. Domus antequam concidat, primùm exilia quædam indicia ruinæ futuræ prodit, quibus si Dominus tempestiuè non occurrat, tandem tota corrui. Sic religiosus, si à primis initiis non medeatur modicis, qui in ipsoprehenduntur defectibus & lapsibus, tandem totam Vocationem suam labefactabit, constructusq; huius mundi vinculis miserabilẽ vitam extra domũ Dei ducet. Qui non medetur vulneribus tempestiuè, dum opus est, post maiore cum suo detrimento pænitudine ducitur.

Iacturam Vocationis suæ faciunt & illi, qui neq; tentationes, neq; res alias suo superiori patefaciunt. Fur, simulatq; proditus est, fugit: dum verò latet, labori non parcat, donec aliquid surripiat: sic religiosus, quãdiu superiorum sua celat, occasionem præbet infernali prædoni abripiendi preciosam Vocationis gemmam. Qui medico nõ aperit qualitatem sui morbi, aut ignorat eius grauitatem, aut nihili facit curationem. O quantum se fallit, qui nimium sibi præfidens arbitratur se esse in vocatione securum. Non aliundè hæc præsumptio nascitur, quàm quod non satis suam expendat imbecillitatem, & quis sit. Nam que quis accuratius seipsum circumspicit, hoc amplius extimescit, minusque suis viribus fidit. Atq; hoc optimum antidotum est, ad parandum contra omnes tentationes robur. Qui verò plus æquo suæ confidit industriæ, inchoato conflictu facilè terga vertit, & religionis suæ vexillum deserit. Religiosus, quo plus sibi præfidit, minùs facit, quia præsumptio est filia superbiæ. Qui autem timet, plus facit, quia timor sanctus est filia humilitatis, quæ ad benè operandum inclinat.

ERRAT insuper religiosus, & à periculo deserendæ vocationis non longè abest, qui
existi-

existimat se plus boni præstare posse in sæculo, quàm in religione. Qui enim inter bonos, & tot bonorum exempla, ac in loco sancto bonus non est, qua ratione præstabit bona in hoc sæculo, nequam inter malos, vbi tot mala quotidie in oculos incurunt exempla, & tot occasiones affluunt malè viuendi? His fraudibus vtitur dæmon, vt religiosum incautum in rete suam pertrahat. Etenim, vbi homini persuaserit in sæculo plura præstantioraque opera fieri posse, mox suggerit non magnificiendum statum religionis, ac tandem à vocatione omnino depellit. Specie recti decipere dæmonis proprium est, qui nunquam in religiosos hamum eiicit, nisi apposita esca.

Nec minori in discrimine versantur illi religiosi, qui per incuriam & socordiam paulatim in spiritu, meoque seruitio refrigerant, & licet hoc frigus in se animaduertant, tamen auertere negligunt. Quando ægri pedes, aliaque extrema corporis membra ita refrixerunt, vt calefieri nequeant, signum est, eum vicinum esse morti. Sic religiosus frigidus, si operam nullam nauet vt recalescat in spiritu, non longè abest à morte spirituali, & periculo vitæ religiosæ perdendæ. Qui non vult iuuari, dum potest,

quomodo securus erit de auxilio omni
tempore obtinendo?

*Non satis esse religioso, quod à Deo ad reli-
gionem vocatus sit, sed præterea opus
esse, vt ad suæ vocationis per-
fectionem contendat.*

CAPVT VI.

DOMINE, toto corde tibi gratias ago,
pro ineffabili gemma, quam mihi di-
gnatus es de caelo mittere, quando misertus
mei ad sanctam religionem me vocasti; o-
mnemq; lætitiã & consolationem spiri-
tualẽ, quã ex eo, quod huic religioso statui
nomen dederim, percipio, tuæ bonitati &
clementiæ acceptam fero. **F**ILI, si hoc tan-
tum, & nihil præterea aliud præstas, officio
tuo non facis satis. Nisi enim supra illa ni-
taris pro bis, sanctisque actionibus vocatio-
nem tuam perficere, loco præmij, pœnam
hæreditabis. Esse vocatum à me ad religio-
nem, & habitum religiosum gestare æcu-
mulant pœnam, nisi tot tantisq; beneficiis
meis nõ verbis sed operibus etiam aliquid
repēdas. Qui post accepta à Deo dona ne-
gligit in virtute facere progressũ, non solũ
notam ingrati tudinis incurrit, sed etiam
diui-

diuinis manibus quasi vincula iniicit, ne amplius quicquam largiatur.

Homines ex amictu externo coniecturam sumunt, sit nec ne aliquis religiosus: ego autem iudico ex interno. O quot commorantur in monasteriis & religiosum habitum gerunt, qui religiosi non sunt, ut sunt omnes illi qui totum affectum suum religiosæ vitæ, virtutumque sanctarum studio non dediderunt, sed partim Deo, partim mundo seruiunt. Contra, multi in mundo habitum sæcularem quidem gerunt, sed affectu verè religiosi sunt, & pietatis exercitia sectantur. Nec habitus, nec locus verè religiosum facit, sed cor. Opera autem foris eundem demonstrant.

Quid prodest militi præclaris instructum esse armis, si, quo tempore ex præscripto belliducis cum hoste manus conferendæ sunt, illis non utatur? Frustra arbor nullum reddens fructum sustinetur in horto, cum alio sine plantata non sit, quam ut reddat. Ego omnes religiosos in meâ militiâ adscripsi, arma suppeditavi, ut illis conuenienter meæ voluntati utantur. Quisquis ergo nomine religiosi gloriatur, sed factis amorem suum erga me nullum declarat, nec secundum suæ vocationis spiritum fructus

€ ↗ spiri-

spirituales producit, is hominis religiosi munus minimè præstat.

O quantum hallucinatur ille, qui arbitratur se bellè suo officio functum, quod religionis statum inierit, & in eodem hucusq; in eo perstiterit, crebro commemorando annorum numerum, quibus in eo vixit, & non expendendo quàm negligens in piis operibus præstandis fuerit, quamque exiguum fructum ex suis laboribus collegerit. Non anni beatum reddunt religiosum, sed bona opera, & virtutum exercitia. Gloriarì de diuturnitate tēporis in religione transacti, & vacuum esse virtutibus earumque perfectione, laus non est, sed vituperium. quemadmodum non ille scholaris, qui multis annis ludum litterarium triuit, vllam laudem meruit, sed qui omni genere doctrinarum in illo excultus fuit. Si animo reputares, te de vniuerso temporis intervallo, quod in religione nullo fructu transmisti rationem coram tribunali meo redditurum, non gloriareris, sed plangeres potius, quoniam arboris infructuosæ instar, alterius locum qui cum magno fœnore mihi seruire poterat, occupasti.

HAVD dissimili ratione se in fraudem inducit, & is, qui religionis ianuam ingressus

sus satis esse opinatur, si diuina mandata
 non preuaricetur, nec vlli homini sit offen-
 diculo. Satis siquidem hoc non est, nec ea
 voluntate ego sum contentus. imò qui hic
 sistendum putat, non parum me offendit.
 Nam definit verus & genuinus esse religio-
 sus, quando incipit nolle fieri melior. Re-
 ligiosus bonus nunquam iudicat se ad per-
 fectionem attigisse: nec vnquam dicit.
 Nunc sufficit. Nouit enim in spiritali via
 non progredi, esse quoddam regredi. Vo-
 luntatis meæ est, vt religiosus conuenien-
 ter suo instituto se mortificet, & in iis o-
 mnibus strenuè se exerceat, quæ legibus re-
 ligionis præscribuntur, vel mandantur. Id si
 facit vocationem suam perficit, & in hunc
 finem eum ad religiosum statum vocauit.
 Quis verò non animaduertit, eum vel pa-
 rum vel nihil efficere; qui dum copiam ha-
 bet multa bona pro anima sua, & religione
 sua præstandi, data opera omnia præter-
 mittit? Quis non videt à veritate aberrare
 eum, qui existimat se suo instituto satisfacere,
 si nihil velit in religione designare mali?
 Dic mihi, quæso, quid mereatur nauta ille,
 qui conductus ad conferendâ suam in na-
 uigatione operam, non aliud sibi facien-
 dum putaret, quàm vt ne vlli in nauigra-

uis vel molestus esset : quando autem remigandum foret , velaue pandenda aut contrahenda , vel etiam cum pyratis dimicandum , complicatis manibus sederet , & ceteros spectaret. nonnè, inquam, ille mereretur , velut seruus inutilis non dico nauis exturbari , sed etiam præcipitari in mare ? Haud secus eueniet religioso, qui in religionis nauem non alia conditione est receptus, quam ut in religionis functionibus se exerceat, nec vnquam locum otio, quod in omni congregatione semper extitit scandalosum, subministret. Neque dici potest otiosum nihil mali facere, quia satis mali facit, qui non facit quod debet. Hic ergò si è religione non exterminetur, nec in huius infelicis sæculi mare eiciatur, sicut meruit, non poterit tamen seueram diuinæ iustitiæ tandem euadere sententiam. Supplicium, quod differitur; non auferitur, nec semper leuiùs redditur.

*Religiosum debere attendere ad ea, quæ sua
& non aliena religionis sunt
propria.*

CAPVT VII.

FILI, ego sum, qui ab initio meam Ecclesiam gubernavi, & adhuc guberno :
quan-

quandoquidem illa continenter pro honore & gloria mea tuenda depugnat. Et quamquam diuersis constat partibus, tamen ita illas in vnum copulaui quasi corpus, vt exercitum efficiant ordinatissimum sub crucis vexillo feliciter militantem. In hoc autem Ecclesiastico exercitu principem locum tenet religiosorum agmen, cuius munus est armorum spiritualium inuicto robore expugnare regnum cęlorum. Vtitur hoc agmen pro religionum varietate diuersis insignibus, omnia tamen a me totius exercitus Imperatore diriguntur. Quisq; etiā religiosus sub eo signo, cui primum nomen dedit, vsq; ad mortem merere debet, & exercitare se in iis, quę sui ordinis vel religionis sunt propria. Quo mutum conducit, si bene ad suum ordinem sit affectus. Miles enim qui affectus est ad suum insigne, non facile illud mutat, vel deserit, sed, quando opus est, etiam cum discrimine capitis, pro eo decertat.

QUAMVIS omnes religiones comuniter eo colliment, vt subditos suos in meo seruitio reddant perfectos: quęlibet tamen propria quędam & particularia habet exercitia, in quorum vsu suos perficere tenetur. atq; hic est finis & scopus specialis, quę spectare debent omnes,

omnes, qui eam sectantur. Verbi causa. Qui eam religionem amplexi sunt, quæ proficitur vitam solitariam, ab hominum consuetudine remotam, vt est eremitica. e onniti debent, vt in victus & amictus seueritate, in rerum cælestium contemplatione, & laudatione diuini numinis perfecti euadant. Qui verò religionem inière, quæ proficitur vitam actiuam, ad conferenda scilicet in proximos corporalia vel spiritualia subsidia, in exercitatione vitæ actiuæ propria proficere debent, hoc est, in exhibenda caritate proximis, quantò possunt studio & industria, nulla commodorum suorum, sed puræ tantum gloriæ meæ ratione habita, scientes, quicquid amore mei proximo fecerint, id mihi ipsi facturos, meque eorum mercedem fore. Idem faciendum iis, qui complectuntur religionem contemplationi rerum diuinarum vacantem, vt eo se actius coniungant cum conditore suo Deo, aut eam, quæ contemplatione cum actione miscere solet, vt ferè sunt ordinum Mendicantium religiosi.

Hæc verò exercitia particularia nec institui queunt benè, nec diuturno tempore continuari possunt, nisi, qui illa vsurpant ad eam vitæ perfectionem contendant, quæ

omni-

omnibus religiosis est communis, hoc est, nisi studeant propriam voluntatem abnegare, seu sus mortificare, & se ipsos contemnere, his enim virtutibus tanquam fundamentis speciales & propriae singularum religionum exercitationes nituntur. Nam qui in se bonus est & perfectus, facile potest aliis adiuuamento esse, ut boni efficiantur: quod non commodè poterit, si ipse bonus non fuerit. Qui enim nullam curam gerit propriae perfectionis, quomodo eam promovebit in aliis? Qui sibi nequam est, cui bonus erit?

Eccl. 14.

O quam malè rationem instituti sui intelligit religiosus, qui potius alienae, quam suae religionis exercitiis delectatur. Idcirco enim diuersis religionum statibus alia atque alia dona & charismata impertij, ut unusquisque suo ministerio rectè fungatur. Unde qui spiritu, donouè gratuito propriae suae religionis ornatus non est, non potest quoque eius ministerio facere satis. Si uissem religiosum alio distineri exercitio, ad aliam quoque uocassem religionem, ei gratia illius propria donassem. Caterum si eum uocauit ad hanc, non conuenit ut illum manum iniiciat in aliam. Qui enim suae religionis functiones deserit, & adsciscit alienas,

nas.

nas, nec vni nec alteri faciet satis. Qui solitariam vitam profiteretur, non parum facit, si attendat sibi ipsi, ac prudenter agit, si aliis iuuandorum proximorum curam relinquat. Quocirca mihi vehementer placet religiosus ille, qui proposito sibi scopo, officiique religionis suae, eò omnes cogitationes suas, industriamque dirigit: ac ut tandem assequatur, omnes difficultates superare conatur, fugiendo quae impedire, & amplectendo quae promouere ad eundem scopum obtinendum possunt. Non parum facit, qui nititur praestare, quod ex officio debet, & professioni suae congruit.

Iam verò & alius error in quibusdam religiosis notatus est, qui conuersionis suae primordio praestituunt quidem sibi peculiarem aliquem finem, sed religioso pectori parum congruentem, nempe ut in magnos Philosophos, Theologos & Concionatores euadant, eoque omnes cogitationes & studia per fas & nefas conferunt. Dicitur non potest, quam noxium sit hoc propositum; ut quod religiosae & sanctae vitae obliuionem, regularum propriique instituti contemptum inducat, ac denique seminarium sit infinitarum vanitatum & turbationum. Si enim huiusmodi homi-

nibus

nibus superior quippiam imperarit, quod parum cum hoc ipsorum scopo consentiat, ilico renuunt, conqueruntur, affliguntur. Si autem superior, ne eos contristet, sinat eos eum cursum tenere, quem instituerunt, ecce mox sequitur pulcherrimi ordinis dissolutio, ruinaque ipsorum & religionis: nihil enim perniciosius est, in religiosa vita, quam subditis relinquere potestatem faciendi quicquid collibuerit. Vbi non est obedientia & subordinatio necessario sequitur confusio & dissolutio. Et crebrius iam dixi, non posse meum esse discipulum, qui non posthabita propria voluntate abneget seipsum. Ego sum via, ego sum dux. Qui non sequitur me, quo plus progreditur, hoc longius à meta recedit. Hanc viam tenuerunt omnes religiosi, qui nunc in caelo summa felicitate & gaudio perfruuntur. Hi enim principio amplexi sunt, quod proprium erat vocationis ipsorum, deinde verò in reliquis passi sunt, se à superioribus suis, vices meas gerentibus, dirigi & gubernari. Et qui aliud agit, seipsum fallit & perdit.

ERRANT deniq; & illi omnes, qui proprium religionis finem, eiusque ministeria nituntur accommodare ad se, suamque voluntatem, non autem, vt deberent, se potius
 accom-

accommodant illi. cuiusmodi sunt, qui ministeria illa usurpare volunt, & quando, & quo modo ipsi iudicant conuenire, ac tantum impendere tempus, quantum placuerit. Hæc via directa non est, cum enim ipsi sint religionis membra, conuenit vt accommodent se toti corpori, hoc est, religioni, & non contra, religio ipsis. Religiosum, non accommodantem se ei, cui debet, arrogantia tandem transuersum aget, vbi minime cogitarat.

In quo consistat, esse verum & perfectum religiosum.

CAPVT VIII.

DOMINE, quoties considero propositum crebrius à me factum, firmamque voluntatem te toto pectore amandi, tibi que omni affectione toto vitæ meæ tempore seruiendi, me arbitror esse religiosum, & quidem verum ac germanum, licet verear, ne fallar. Quando enim in memoriam reuoco, quæ à maioribus meis acta sunt, quanta amore tui perpeffi, quos labores pro consequenda virtute impenderint; & è contratio perpendo, quam parum ego hætenus pro assequenda virtute laborarim, quam exiguas

quas afflictiones pro tui nominis gloria sustinuerim, non videor mihi esse vel perfectus, vel verus religiosus.

FILII, permulti sunt voluntate, & opinione sua religiosi, ac etiam veri & perfecti religiosi, sed re ipsa & factis sunt paucissimi. Nam perfectio, est quædam omnium virtutum complexio, quæ certè reperitur in paucissimis. Nonnulli sunt qui nomen perfectionis se putant assecutos, si recitent tot psalmos, vel rosaria, si crebrius per hebdomadam ieiunent, si cilicijs vel flagellis corpora affligant, & si hæc non perfecerint, existimant se longius à perfectionis laude abesse. Bonæ & laudabiles sunt omnes dictæ actiones: verùm in iis neque summa vitæ spiritualis, neque religiosi hominis perfectio sita est, sed in veris solidisque virtutibus animæ inhærentibus. Externæ autem actiones illæ in quibusdam sunt quasi media & instrumenta idonea ad consequendum spiritum, veramque pietatem, si modò cum moderatione, vti congruit inchoantibus, vsurpentur. In alijs verò sunt effectus & fructus spiritus, seu perfectionis spiritualis, vt in proficientibus & perfectis, qui seueritate illa poenitentiarum carnis lasciuiam coercet, ne insurgere queat in spiritum,

D tum,

tum, & frequentatione precum in amore Dei se accendunt, vt perpetuò cum diuina maiestate coniuncti permaneant. Quamquam in nonnullis quoque externæ illæ corporum exercitationes, si in eis virtutis perfectio collocetur, præbere possunt occasionem ruinæ. vt dum eo vsque subigendo exteriori homini inuigilatur, vt negligatur interior, hoc est, vt animi motus & perturbationes non refrenentur. ac ferè fit, vt huiusmodi homines proprij sint capitis vel iudicij, qui omnia velint esse magistri. Vbi autem non est humilitas, nec potest esse DEI spiritus, nec vera deuotio & pietas. Quare & rarissimè emendantur: difficulter siquidem in veram reducitur viam, qui existimat se hactenus rectum iter tenuisse. Ac faciliùs conuertitur manifestus peccator, quàm occultus, qui indiscretas suas actiones, virtutum pallio contextit. Hoc certò nôris, fili, mihi cariorum esse religiosum, qui prauas omnes cupiditates suas coercet, & mortificat, quàm qui laxatis vltro appetitus inordinati habentis, assiduè ieiunat, desert cilicia, & ad sanguinem vsq; carnem suam diuerberat. Nunquam ad veram incolumitatem perueniet, qui remedium non applicat, vbi malum hæret.

Ergo,

ERGŌ, vt eximam tibi tandem omnē dubitationem, quam habes in hac materia, proponam tibi clarissimū speculum, in quo veri & perfecti religiosi effigies spectanda te præbeat; cum qua si te composueris, facile coniecturā feceris, sisnè similis illi, necnè, ac pariter intelliges, quid in te desideretur. Perfecti religiosi insigne est, **AGERE & PATI**. binis enim his vocabulis vniuersa religiosi perfectio continetur. Agere non aliud designat, quam religiosum verū ita debere instituere vitam suam, vt satisfaciat officio & muneri quod debet **DEO**, Superioribus, religioni, proximis, sibi ipsi, & aliis rebus creatis. Pati verò probant omnes religiosi actiones: num videlicet eas exerceat ad augendam meam gloriam, an ad promouendum suum commodum: an à vero spiritu, vel potius à prudentia humana originem habeant.

DEO is religiosus satisfacit, qui amans creatorē suum super omnia diligenter obsequitur præceptis eius, consiliisq; Euangelicis. ex toto corde eum magnificat, & in aduersis æquè ac prosperis collaudat, omnia è diuinæ maiestatis eius manu tanquā dona cælestia, acceptat. mauult millies morti occumbere, quam creatorem suū etiam in re-

minima offendere, aut latum unguem à diuinæ voluntatis præscripto recedere. Summa, quicquid agit ad gloriam & honorem meum amplificandum agit.

SUPERIORIBVS deindè perfectus religiosus satisfacit, qui ad minimum eorum nutum promptè & alacriter quasi Dei voce audita obtemperat, non tanquam hominibus, sed vt Dei vicariis. Eosdem reueretur & amat, vt Patres & Pastores animæ sibi à me assignatos, omnes eorum ordinationes actionesque, in bonam partem interpretatur, & si quem contra eos obmurmurantem audiat, modestè eos purgat, & tuetur.

Religioni quoque satisfacit, si faciat, quod carissimæ matri præstat bonus filius. qui eam non modò honorat & amat, sed quoties eam aduertit postulare operam suam, non tergiuersatur, sed libenter sese offert ad sustinendum onus, quodcunque illa imposuerit. Lætatur, si benè apud homines audiat, sin malè, eius famam defendere cum modestia conatur. Denique maiorem in modum optat, diuinamque maiestatem obsecrat, vt illa in humilitatis deuotionisque spiritu semper progrediatur.

Erga fratres item, & religiosos bene affectum se declarat, quippe quos intimo

amo-

amore prosequitur eorumque bonum, vel malum reputat suum. Bene sentit & loquitur de omnibus. Defectibus singulorum compatitur. ædificare eos nititur etiam in rebus leuissimis, & quoad potest eosdem iuuat maximè in rebus ad spiritum pertinentibus.

AD sæculares quoque profecti religiosi obligatio se porrigit; quibus satisfacit, si eis, vti suis proximis, æternam, imprecetur felicitatem, & diligat sicut seipsum. Et si animaduertat prauum religiosorum exemplum illis esse noxium, omnem lapidem mouet, ne offendiculum vllum præbeat, immò in vniuersa conuersatione sua conatur bono esse exemplo, & in salute animæ ipsorum procuranda nullis parcit laboribus.

IAM verò bonus religiosus & sibi aliquid, quatenus religiosus est, præstare tenetur & debet, cui debito faciet satis, si cupiditates rationi repugnantes sedulo cohibeat, si petulantiam carnis domet, mundum eum suis vanitatibus aspernetur. Si amore mei impulsus in omnibus rebus se mortificet, nec suam gloriam, sed meam aucupetur. Si enim nihili faciat existimationem propriam, iam perfectam sui obtinuerit victoriam.

etoriam. Deindè, si corpus intelligentiæ subiectum teneat, & non nisi necessaria ei subministret, sic enim animæ ad cælum liberè auolandi locum relinquet. Breuiter, mortuus sibi & mundo, mihi soli creatori suo uiuet.

POSTREMO perfectus religiosus satisfaciet & cæteris rebus creatis, si eas in usum suum conuertat, quantum conuenit, & non amplius. Et quoniam probè nouit eas à Deo nobis commissas, quatenus adiumento sint ad finem nostrum consequendum, illas tantum in usum suum deligat, quæ possint eum ad dictum finem promouere, cæteras autem quæ impedire queant, respuat. Hac enim via & ratione verus religiosus ex creaturis conficere sibi poterit scalam, qua conscendat in cælum.

ALTERVM vocabulum ad insigne hominis religiosi attinens erat PATI. Omnes, dum primum religiosæ vitæ statum ineunt, promittunt se libenter multa perpessuros, sed pauci promissa præstant, ac proindè nec ad perfectionis culmen perueniunt. Hac autem voce patiendi indicatur, religiosum patiendo expurgari & reddi perfectum, nec perfectum quenquam in religione esse posse, nisi multa patiatur. Qua de causa in sacra mea scriptura perfectio comparatur

mon-

monti, quem nemo conscendere potest sine labore & difficultate. Perfectus religiosus, non obmurmurat contra Deum, si ei immittat morbos, persecutiones, alias calamitates, sed pro iis, tanquam donis cælestibus, misericordiarum Patri gratias agit, Sed nec insurgit in creaturas, dicens. Hic me iniuria magna affecit, ille præter omnem rationem mihi litem mouit, iste odio me prosequitur. Verum, ut patiendi cupidus, cum aduersitas aliqua inciderit, eam pro diuinæ bonitatis fauore amplectitur. Atque hic est modus è quouis malo elicendi bonum. Dum religiosus ægrè aliquid propter me tolerat, signum est, quod maiore amore se, quam me prosequatur.

De defectibus in ternis perfectionem religiosam impediens.

CAPVT IX.

FILI, post vulnus primo vestro parenti Adamo olim in paradiso terrestri à Satana inflictum, oēs animæ vires & facultates in posteris sic elanguerunt & disturbate sunt, ut deinceps hominem ad lapsum potius & vitia, quam ad virtutum studium inclinarint. Hinc manarunt oēs difficultates, imfectiones
& im-

& impedimenta, quæ in dies experimur in vita spirituali, quæ sic nos in cursu perfectionis perturbant, ut vel prorsus eum inhibeant, vel certè magnoperè retardent.

Quo d' ergò lentius in virtutum montem tendamus, in quo perfectionis religiosæ sedes collocata est, principio facit, quod apud animum nostrum non seriò statuamus nos velle, totis viribus superare illum; atque id non aliundè nascitur, quàm quod non efficaciter ad perfectionem aspiremus.

Qui enim efficaciter desiderat sanitatem, nihil moratur quamvis medicinam. Hic defectus eiusmodi est, ut perfectionis assequendæ spem omnino præcidat. Qui enim non decrevit tendere ad perfectionem, nec initium tendendi faciet, qui verò initium non facit, quomodo ad finem præstitutum pertinet? Qui autem sic animo affectus est, cum occasionem benè agendi negligat, aut nihil boni faciet, aut certè ad deteriora labetur. O quantam spiritualis lucri iacturam facit religiosus, qui procrastinat ingredi viam perfectionis. In mortis hora procul dubiò hunc errorem rectiùs agnoscet, quàm nunc, quia in accurato illo & extremo conscientia examinae clarius perspiciet, nullam se causam iustam habuisse studium virtutù

proro-

protogandi, meraque sua inertia & negligentia illud prætermiffum. Atque eò acerbior erit eius dolor & confufio, quò minus ei hæcenus meæ inspirationes subtractæ fuere, quarum impulfu toties inuitaui, excitauit, & follicitaui ad perfectionem.

OBSTAT & aliud religiofo, quo ægrius ad perfectionem anhelet, quia arbitratur in obtinenda fui victoria, prauisq; animi affectibus expugnandis nimiam effe difficultatem. At ficut dilatio fine caufa facta, animam deiicit, & plurimum nocet, fic efficax & alacre propositum rei aggrediendæ multum iuuat ad superandam omnem difficultatem. Fili, fi tu primus effes inter eos, qui huius militiæ viam ingreffo forent, aliquam tui excufandi caufam haberes; fed cum tam multi fint, qui licet aliquando victi, tamen tandem victores ad montis fastigium pertigerunt, nullam excufationis vel veniæ caufam habes. Ad obtinendum præmium & coronam, non fatis eft pugnare, fed opus eft victoriam ex pugna reportare.

ALIO deindè vitio retardamur ab afcenfu dicti montis perfectionis, quod in pede montis arcto quodam vinculo constricti fimus. Quisquis autem eo modo constrictus eft, mouere fe quidem non nihil

D s potest,

potest, non tamen montem conscendere. Magnoperè fallitur religiosus ille, qui inordinatè ad rem aliquam humanà affectus, existimat se ad perfectionem peruenturum. Cum enim cor affectionis fune illigatum teneat ad rem creatam, necesse erit aut montem subire sine corde, quod fieri nequit, & Deo, (qui maximè quærit cor nostrum) non foret gratum, aut certè vna cum re creata, cui adhærescit: quod certè Deus nequaquam toleraret, qui nunquam passus est vna secum aliquid amari; cum enim ipse per se & naturà sit bonus, vult etiã solus per se amari. Non potest eum amore prosequi creator, qui contra suam voluntatem, amorem transfert in creaturam.

IMPEDIT quoque eundem ascensum nimium onus, quod homo sibi imponit. cum enim viam arduã & difficilem ingredi debeat, quo plus grauatus est, hoc minùs itineris conficit, & nonnunquam in mediã via hæret, nec progredi valet. Quare religiosus qui se nimis multis negotiis & tricis à vocatione sua alienis implicat, aut exiguum iter faciet versus perfectionis montem, vel in itinere subsistere cogetur quandoquidem robur spiritus imbecille est, via salebrosa & ardua, ac animi facultates à tali

pro-

profectione alienæ, vel potiùs in contrarium propensæ. Satis habet religiosus, si suum onus ferat, quod si alienis curis adauxerit, mirum non est, si oneri succumbat, ac sæpenumero eò miseriæ perueniat, ut nec suæ, nec alienæ sarcinæ sustinendæ par sit

Iam nec illud minimum ad montem superandū impedimentū est, nimia sui commiseratione moueri. Qui equum habet natura tardum & desidem, si misericordia motus non audet eum vrgere calcaribus, non perueniet certè quò tendit. Non mihi aridet religiosus plus equo mollis & delicatus, qui ne corpori suo aliquem accersat dolorem, non aspirat, quemadmodū congruit, ad perfectionem. Miles, cui nimium est cara vitæ vsura, & plus, quàm debet, horret belli discrimina, numerum tantum ordinariè auget, non robur exercitus. Quando enim occasio sese offert fortitudinem declarandi, metu consternatus terga vertit. Non ita fecerunt religiosi, qui in cælo sunt coronati. Quamuis enim corpore natura imbecillo essent, illudque omnibus delitiis assuescissent, tamen ut nomen religioni dederūt, perfectionis obtinendæ causa magna victus seueritate, aliarumq; pœnitentiarum asperi-

asperitate illud domuerunt, ac cum laude & merito consecuti sunt, quod desiderarunt. Religiosus qui plus æquo parcat corpori, nimum illud amat, quia verum amandi modum ignorat, instar medici plus æquo elementis, qui sua curatione morbum deteriore reddidit.

De aliis defectibus, & imperfectionibus externis perfectionem impedi-
entibus.

CAPVT X.

FILI, in nonnullis religiosis aliæ inveniuntur imperfectiones & defectus, qui ut non minus impediunt perfectionem, quam supra allati, sic mihi quoque non minus displicent. Primus est, quod nolunt ad perfectionem tendere, via trita & ordinaria, sed aliam nouam comminiscuntur, veteribus ignotam. Sed grauer errant. Cùm enim per se arduum sit & difficile conscendere perfectionis montem, geminabitur labor, si præterea noua via conficienda fuerit, nec aliud quærit callidus humani generis hostis, quam ut ascendendi conatum accessione noui laboris retardet. Qui viam tritam inuit, proficiscitur securus, quia qui an-

reces.

recesserunt, suo exemplo eius securitatem demonstrarunt: cuius securitatis certè argumentum nullum habet, qui nouam ingreditur semitam. O quanto in errore versantur religiosi, qui deserto ordinario suae religionis spiritu, specialem alium & peregrinum sectantur. Hoc enim est viam nouam inire, maiore quidem cum labore sed minore fructu. ferè enim fit, vt tales dum exitum viae non inueniunt, pudefacti retrò pedem referre cogantur, aut certè in praecipitia incidant. Diuino spiritu duci non potest religiosus ille, qui non vult tenere iter, quod tenuerunt eius maiores. Ego singulis religionibus viam certam & definitam destinavi, praescriptis in eam rem peculiaribus legibus & constitutionibus, modoque exposito, quo quisque conficere eam possit. Qui ergò hac via posthabita, ingreditur aliam, non obscure indicat me non satis sapienter religiones singulas instituisse. Atq; hic elucet insignis impostura tenebrarum Principis, qui idè abducit incautos religiosos à via communi proprii instituti, vtpertaxos illius tandem impellat in ruinam.

S E C V N D V S defectus est, quod nolint vti duce, quem eis attribui ad iter sine erro-

RECOM-

re conficiendum. Temerarius enim iure æstimatur viator, qui sine duce viam ingreditur, quam intellexit ob varia diuersicula & flexiones erroribus periculisque obnoxiam. Ego sum dux, qui religiosis omnibus viam rectam monstro ad perfectionem, sed per eorum Superiores, & Patres spirituales, quos in quaque religione constitui. Quare neque mirum est, eos qui nolunt Superiorum suorum & Confessariorum nutu & imperio gubernari, sed suo ipsorum iudicio, aberrant à via, spoliuntur à prædonibus, vel in præcipitia incurrant. Sic evenit iis, qui se antequam discipuli fuerint, profiteri se volunt magistros: quos tandem fastus & superbia, qua superiorem, quem illis ducis & Magistrum loco dedi, despiciunt, efficit discipulos dæmonis, qui est dux & antesignanus omnium superborum.

DATUR & alius defectus ex respectu humano ortus, nempe quod quidam plus æquo solliciti sint, uti omnium sibi gratiam concilient. Estne religiosi hominis placere hominibus, & non displicere mundo? Quo iure aucupari potest, fauorem sæculi, qui tam serio semel renuntiavit sæculo? Idcirco ego eum ex sæculo ad religio-

religionem vocavi, vt non aliud quæreret,
 quàm mihi soli placere, & hac via tenderet
 ad perfectionē. Si opera mundi huius homo
 perducī posset ad statum perfectum, posset
 & religiosus mundi beneficio vti: sed non
 est ita. mundus enim longè aliam profes-
 sionem sequitur, aliasq; fouet cogitationes
 quàm de assequenda perfectione spiritali.
 Qui studet placere hominibus, discipulus
 meus non est. nec placet mihi, sed nec eum
 in seruum meum recipio. Vni Domino tan-
 tum seruiui potest per amorem, & non duo-
 bus. Si quis cor suum diuidere velit in
 duas partes, non decernat de altera parte
 mihi offerenda. nam nulla ratione eam ac-
 ceptabo. Si tantoperè desideras placere
 hominibus, cur discessisti ab illis? O mise-
 ros religiosos, qui cum in sæculo adhuc
 degerent, non modò non fauores huma-
 nos venabantur, verùm etiam nihil malū
 committebant, quo famam & existima-
 tionem suam obscurarent: at postquàm
 religiosum statum complexi sunt, tanto de-
 siderio æstuant placendi hominibus, vt non
 pudeat illos multa comittere suæ vocationi
 & conationi indigna, & quod eò deteri-
 us est, etiam me grauitè offendere, ne for-
 tē offendant homines. Quid ergò mi
 homo

homo gloriaris te pedibus conculcasse mundum, si tam studiosè conaris ei placere? Non animaduertis sollicitudine illa aucupandi aliorum gratiam, te pacem & quietem animi perdere? Non est profectò hæc via ad montem perfectionis, sed ad barathrum æternæ damnationis.

EST & aliud in virtutum perfectione assequenda impedimentum, cum religiosus in actionibus suis spiritualibus nullum obseruat ordinem. Exercitus quantumuis numerosissimus, & ab omnibus rebus necessariis instructus, si benè ordinatus non sit, siue dum progreditur, siue dum in hostem irruit, nunquam potietur victoria. Sic religiosus, cui decertandum est, pro consequenda perfectione in monte collocata, omniq; virtutū panoplia circumdata, si in omnibus suis exercitiis actionibusq; spiritualibus, quæ sunt quasi totidē eius milites, non fuerit rectè ordinatus, nullam obtinebit victoriam. Sunt nonnulli, qui ante iactum humilitatis fundamentum, nituntur ædificium spiritale erigere. Alij verò antequam viam purgatiuam transierint, existimant se posse mihi intimè coniungi & uniri. Non est hic modus, nec ordo assequendæ perfectionis. Initio humilitas

com-

comparanda est, tum ad pœnitentiam per-
gendū, eaq; egregiè animus expurgandus.
Qui in lutum delapsus est, non satis habet,
si ex eo exurgat, nisi etiam sordes, & macu-
las contractas eluat. Sic religioso non suf-
ficit renunciaſſe mundo, & ex peccatorum
ſentina emerſiſſe, ſed opus habet prauas
cupiditates, & noxias propenſiones, quæ
quasi maculæ in anima remanſerunt, euel-
lere, earumque loco pulcherrimas virtutes,
adiuuante meo lumine & gratia inferere:
ſic enim amoris vinculo arctiſſimè mihi
poterit vniri.

Ad extremum non ſolùm ad perfectio-
nem, ſed etiam ad quæcumq; virtutem af-
ſequendam aditum intercludit, vitæ ſpiri-
tualis inconstantia. Sunt enim, qui crebriùs
quidem conantur virtutum montem con-
ſcendere, ſed ſemper in vallem ei ſubiectam
relabuntur, quia procliuiores ſunt ad rem
ſemel inchoatâ deſerendam, quàm ad for-
titer proſequendam. O quanto mœrore af-
ficiuntur impendente hora mortis ob hâc
inconstantiam, quando eis dæmon expro-
brabit, quod magno quidem feruore à Su-
perioribus extorſerint frequentioreſ exer-
citationem precum, ieiuniorum, disciplina-
rum, aliorumque mediorem, vt proficere
E. poſſent

possent in spiritu, & ad perfectionis culmen contendere, sed postea nihil horum, vel parum admodum præstiterint. Si religiosus, magno, uti deberet, amore perfectionis teneretur, semper ad eam anhelaret, nec vlla difficultate ab ea apprehendenda deterreretur. sed quia amor in re est languidior, vnde nascitur inconstantia, facile retrorsum agitur. Religiosus inconstans non ludendo solum temporis iacturam facit, sed in dies deterior efficitur.

Quibus modis acquiratur perfectio.

CAPVT XI.

DOMINE, si tam arduum est peruenire ad perfectionem ob tot defectus & impedimenta, quæ viam obstruunt, non video quomodo ego, debilissimus, eò possim pertingere, aut per exiguis meis viribus tot difficultates superare. FILII, qui seridè & ex animo statuit aspirare ad perfectionem, certissimè illam assequitur. Tot religiosi quondam perfectissimi, qui æterna felicitate modò perfruuntur in cælo, similes tu homines fuere, & easdem tecum difficultates, immò & maiores habuere, & tamen constanter eas expugnarunt. Poteris ergò & tu si velis. Nec aberit gratiæ meæ auxilium

ficu

sicut nec absuit illis, modò seridò aliquid decernas; sicut illi fecêre. Nec reuocari debes occurrentiũ difficultatum metu, cum præsto sint totidem vel plura etiam media & remedia ad difficultates tollendas & perfectionem obtinendam.

PRIMUM autem remedium est, interno affectu perfectionem complecti totoque pectore ad eam anhelare. nihil enim ad scopulos omnes in hoc monte superandos efficacius est affectione amoris. Nec aliud religioso æquè calcar addit ad cursum illũ prosequendum, ac toto corde ad perfectionem aspirare. Ex amore deindè sequitur studium eã mediã vsurpandi, quæ necessaria vel utilia sunt ad consequendam perfectionem. Studium verò & diligentia plurimum iuuat, vt citiùs obtineatur, quod desideratur & amatur. Ex eodẽ amore nascitur constantia & perseuerantia, quo religioso robur additur, ad prosequendum conatum; quem conatum proximè sequitur victoria & corona. Amanti nihil difficile, ne cæli quidem expugnatio, & montis perfectionis ascensio.

ALTERVM mediũ ad perfectionẽ assequendã est, minimarũ quoq; imperfectionũ rationẽ aliquã habere. Solent nonnulli, dũ

in eiusmodi imperfectiones labuntur, in hæc & similia verba erumpere. Nihil refert, res est parui momenti, nihil est. Qui pestes sunt religionis, nam ex hoc contemptu rediunt paulatim audaces & temerarij, suoque prauo exemplo, alios pertrahunt ad perniciosam quandam laxitatem & dissolutionem. Non debet parui aestimari, quod mihi displicet. Nec debet pro re exigui momenti haberi, quam ego mando vel prohibeo, etiamsi magna non sit. Et scias, filii, mihi etiam minimas imperfectiones non placere, & idcirco eas vetuisse. Noris etiam, religiosum, cui religio est, in rebus etiã leuissimis præuaricari, liberari ab imperfectionibus grauioribus. Nam omnes magnæ ruinæ & dissolutiones, quæ deprehenduntur in religionibus, initium acceperunt ex erratis leuibus. Qui oculos claudit, ad lapsum leuem, claudet etiam ad grauem, quia ille ad hunc, viam sternit.

DEINDE optimum medium quoque est, in minimis rebus se mortificare. Perfectio siquidem religiosa, ambitu suo omnes complectitur virtutes, quas consequi omnes nequit, nisi plenum & absolutum passionum & sensuum imperium obtinuerit. Obtinet autem, quisquis passiones, simulatque contra-

ratiq.

ratio
rint,
bus l
relig
mitt
les.
passi
E
perf
neces
peri
omn
ad a
aute
res;
go.
don
est.
mir
alio
est r
Par
cum
quo
I
ctio
fast
Ha

rationem, vel religionis leges caput erexerint, compresserit; nec sensibus etiam in rebus leuissimis, plus indulserit, quam statui religioso conueniat. Qui plus æquo permittit sensibus, facile experitur eos rebelles. Et qui initio non resistit inordinatæ passioni, seruus eius efficitur.

EST & aliud medium ad consequendâ perfectionem non vtile modo, sed etiam necessariû, vt religiosus scilicet cum suo Superiore in omnibus consentiat. A me enim omnia subsidia ortum suum habent, quibus ad acquirendam perfectionem opus est: ea autem ordinariè communico per Superiores; per hos illos illumino, guberno & dirigo. Qui ergò à Superiore suo diuulsus est, donis & adiumentis huiusmodi destitutus est. Imò diuulsus est quoq; à me, atque ideò mirum non est eum crebrius labi, pedibus aliorum conculcari, & contabescere, quia est membrum mortuum à capite resectum. Parum prodest discipulo ludum scholasticum inire, si coniunctus non sit Magistro, à quo in capeffendis disciplinis dirigatur.

IUVAT denique non parum ad perfectionem, si hæc media vsurpentur, non cum fastidio & mœrore, sed grauiter & alacriter. Hæc enim alacritas plurimum valet ad ex-

E 3 pugnans

expugnandas difficultates, quas corpus sentit in virtutibus acquirendis, pudefacit inimicos viæ perfectionis aduersantes, & totius itineris labores reddit leuios. Et, quod eò amplius est, hæc promptitudo & alacritas, qua religiosus mihi seruit, mihi summo perè placet, eò quod & ipsa ex amore proficiscatur. Ad conseruandã autem hanc læticiam & alacritatem spiritalem in conscendendo virtutum montem, necesse est habere probos itineris comites. Dicitur non potest, quantum emolumentum capiat religiosus ex consuetudine bonorum, quorũ sermone exemploque excitetur & promoveatur ad deuotionem, nihil enim in vita humana efficacius hominem ad perfectionem accendit, quàm sociorum exemplum. Vis fili, esse sapiens? conuersare cum sapientibus. Vis esse perfectus? viue cum iis, qui amant & sectantur studium perfectionis. Idcirco ego prouidi, vt in quocunque meæ Ecclesiæ statu semper existerent aliqui homines sancti & exemplares, qui suis exemplis, velut candelis in candelabra sublaris, aliis lucem præberent. Religiosus ergo dum vitam illorum confert cum sua, facile animaduertit, quàm exiguũ in vita spirituali progressum fecerit, & sancta quadã æmulatione

latione se ipse excitat, vt deinceps diligentiore operam in exercitatione virtutum nauet. Si bona exempla ad mouendum efficaciora sunt quam verba; quisquis eorum intuitu non proficit, liquidò ostendit, se voluntatem habere in malo nimis obstinatã.

De gaudio spirituali, quo religiosus perfectionis studiosus perfunditur.

CAPVT XII.

FILI, lætitia spiritualis, qua bonus religiosus viam angustam perfectionis ingressus afficitur, citra dubium est magna & singularis, sicut contra mœror, & amaritudo, quò malus religiosus viam latã imperfectionum terens, obruitur, est durus & peracerbus. Itaq; vterq; degustare incipit in hac vita, quod præparatum est in altera, supplicium vel præmiũ. Domine, haud scio, quid hic respondeam. Video enim multos religiosos, vitam laxiorem complecti, nec admodum ad perfectionis studium anhelare, & tamen alacres esse & lætos. Falleris fili, in vita laxiore, & disciplinæ omnis experte, non est vera & solida lætitia, licet ita videatur. Religiosus qui viuit pro suo arbitrio ac vt placet, aliis displicet: & sepe in mærorẽ

E 4

deici-

deicitur, quia non potest consequi quæ placent. Vera lætitia sedem habet in animo, nasciturque ex pace & tranquillitate conscientia, quam intus sentit. Quæ sanè non potest esse in religiosis dissolutam vitam agentibus, cum animus eorum instar maris perturbationum fluctibus quotidie agitur. Væ religioso in sua imperfectione gaudenti.

Sunt alij in religione, qui suo arbitrio vitam perfectionis decurrunt, nec ea moderatione in se mortificando vtuntur, qua deberent. Hi sæpenumero impingunt, quia offendunt sanitatem, & tamen non assequuntur, ad quam tendunt, sanctitatem. Et cum externa æquè ac interna lætitia careant, culpa omnis in nimiam deuotionem conicitur; sed falsò. Neque enim deuotio, aut infirmitatem creat, aut mœrorem, sed inditcretio, & quod plus fiat, quàm ratio dicet, aut ego postulem. Nemo sui nec dux, nec iudex bonus esse potest.

VERA autem lætitia & pax in ijs religiosis inuenitur, qui moderatione debita, secundùm suorum Superiorum, Patrumuè Spiritualium consilium studio perfectionis, mediisq; eam assequendi inuigilant. Nam quocunque se vertant, occasiones se exhilarandi,

randi, & spiritualiter exultandi offendunt. Si se conuertant ad me, consolationem nō paruam sentiunt, quia optimè norunt, quàm mihi gratum sit videre religiosum feruorè perfectioni incumbentem. Ac, si in hac vita aliud non esset, hoc vnum satis esse deberet religioso, vt in summo gaudio vitam traduceret. neque enim seruo iucundiùs esse potest, quàm intelligere sua officia & ministeria domino suo esse pergrata.

Sin verò conuertant se ad suos Superiores, non dissimilem experiuntur animi tranquillitatem: nam cum perfectionis studiosi sint, necessariò quieti sunt, obsequentes, & religiosæ disciplinæ obseruantissimi, ac proindè in summo Superiorum amore & existimatione. quod si illi agnoscant, non possunt non maximo affici gaudio.

Iam si respiciamus ad alios, cum quibus viuunt & conuersantur, nullam tristitiæ causam habent. Nam cum virtuti operam dent, nemini incommodant, immò omnibus student, æquè ac sibi prouidere. vnde & pacem fouent cum omnibus. vbi autem pax est, ibi verum est gaudium. Deindè virtus non solùm amicis, sed etiam inimicis eos reddit amabiles. Virtute enim præditi ab omnibus amantur, & honore afficiun-

tur. Itaque nunquam religioso deesse potest interna consolatio.

ADHÆC si oculos conuertant in seip-
 sos, non poterit sua quoque desiderari con-
 solatio. Virtutis siquidem proprium est, in
 qua illi se exercent, cum delectatione ac
 gustu operari. quare necesse est veros reli-
 giosos in omnibus suis actionibus lætari.
 Imò in tribulationibus & persecutionibus
 consolationem inueniunt, cum ipsi amore
 mei parati sint etiam tolerare cruciatus in-
 ferni, si id citra culpam suam, & ad meam
 gloriam fieri posset, & non tantùm omnes
 aduersitates & ærumnas huius sæculi.

DE MVLTITUDINE meditatio mortis, quæ aliis
 formidinem incutit & horrorem, bonis re-
 ligiosis conciliat lætitiã, non solùm ob
 præmium quod expectant, sed quia tunc
 participes futuri sunt extremæ summæque
 consolationis illius, quam religiosi præsto-
 lantur in hora mortis, ob studiũ perfectionis
 assequendę adhibitum. Hoc enim tempore
 anima summo gaudio exultabit, nec gra-
 tiarum agendarum ob accepta beneficia fi-
 nem inueniet.

VNA tantum res contristare potest bo-
 num religiosum, nempe si labatur in ali-
 quam imperfectionem. Sed hæc tristitia
 diu

diuturna esse non potest, quia ilicò virtute
 pœnitentiæ tollitur, remota per contritio-
 nem culpa, animusque pristinae tranquilli-
 tati & paci restituitur. Dic age fili, qui for-
 tè parui facis perfectionem, qua alia in re
 inuenias tantam animi lætitiā? Quid
 quæso te securiorem reddere potest studio
 perfectionis? An non animaduertis, dare
 operam perfectioni, non esse aliud, quàm
 primoribus labris degustare beatitudinem?
 Fatuus sis & demens, si tanto bono te spo-
 lies, ne opus sit in refrenandis carnis &
 sensuum cupiditatibus laborem aliquem
 impendere. Atque hæc dementia liqui-
 diùs constabit tibi, quando non suppetet
 facultas faciendi, quod iam facere deberes.
 Beatus est, qui in extremo agone dicere
 poterit. Quicquid boni facere potui vel
 debui, id fauore diuino præstiti in vita.

*De laboribus & ærumnis quas patiuntur
 religiosi deserentes viam per-
 fectionis.*

CAPVT XIII.

DOMINE, si in tantum deprimatur læx
 religiosi mali, quantū attollitur boni

non dubito eum in magna afflictione ob
desertam perfectionis viam versari. Sic est
fili, eoque peius, quod infelicitatem suam
minimè agnoscat. Malum quoduis hoc pe-
riculosius esse solet, quo minus est explora-
tum; nam si initio per incuriam negligatur,
augescit, tantasq; vires sensim accipit,
vt tandem in domo sua dominetur. O quã-
tam perniciem sibi affert malus religiosus,
qui à nimia viuendi licentia in transuersum
actus, in seipsum non descendit, vt cogno-
scat vnde tantæ perturbationes & afflictio-
nes, quas in religione patitur, originem su-
mant.

Si conuertat se ad me, pudore suffundi-
tur. probè enim nouit se è mundo euocatū,
vt vitam institueret separatam & perfe-
ctam, scit quot beneficiis ipsum cumula-
rim, quantis donarim commodis vt virtuti
operam daret. Quod autem his posthabi-
tis omnem cogitationem perfectionis se-
ctandæ abiecerit, & omnes rationes laxius
viuendi, & sensuum illecebris satisfaciendi
ineat, in tantum me offendit, quantum mi-
hi exosa est ingratitude, ex qua talis vita
promanat. Non sunt hæc pia animi propo-
sita, quæ in ingressu religionis declarauit.
Neq; est hæc via, quam eum docui, quam
que

que ego pedibus meis triui. Nec ipse ignorare potest in animo suo, hanc vitam suam, quæ à religioso vita longissimè abest, summo opere mihi displicere. Et idcirco præter voluntatem acerbissimis conscientia aculeis intus excruciat, licet foris non declaret, suoque tempore meritas pœnas luet. Seruus, qui conscius voluntatis Domini sui, dum potest, eam non præstat, si stultus non est, meretur seuerissimè mulctari.

Si verò ei agendum sit cum Superioribus, mœrore conficitur. cum enim nec obediens sit, nec disciplinae religiosæ amans non potest communem cum eis tueri pacem. ac proinde necesse est, multa fieri vicissim, quæ nunc ipsi, nunc Superioribus displiceant. Adhæc miseri Superiores anguntur, nescientes quemadmodum eum tractare debeant, ut adiuuetur. Si enim indulgenter cum eo agant, ille ut libertati assuefactus humanitate abutitur, & amplius insolescit. Si verò agant seuerius, impellendo eum ad præstandum officium, ille ut impatiens tantæ disciplinae iugum excutit, & religionem turbat. Si quippiam ei manderetur, repugnat, si pœnitentia imponatur queritur & obmurmurat. Ut pro arbitratu suo inter cæteros viuat, non expedit: quo enim

consuetudo malè agendi diuturnior est, hoc hominem deteriorem reddit, & prauo exemplo plures seducit. Vndè sequitur religiosum, qui contempto perfectionis studio viuit dissolutè, & nihil pensi habet pacem cum Superioribus colere, continua angere debere tristitia & amaritudine cordis. Certè non potest non malus esse, & in dies fieri deterior, qui Superioribus, maioribusque suis reluctatur.

Si conuertat se deindè ad alios religiosos inter quos vitam ducit, nullam reperit consolationem. Nam si animaduertat prudentes & spirituales fratres exiguam ducere rationem sui, eiusque consuetudinem, quoad possunt, defugere, non potest non in animo grauiter commoueri, & idcirco cum sui similibus vitæ laxioris studiosis agere cogitur. Cæterùm nec ab his solidum capere potest solatium, quia vbi spiritus deuotionis non est, diuturna pax & lætitia esse non potest. Amicitia improborum non diu durat, & semper est suspecta. Vbi autera regnat suspicio, animus manet suspensus & dubius, & idè nec potest verè esse lætus.

DENIQUE si malus religiosus oculos conuertat in seipsum, causam non gaudendi,

di, sed plangendi habet. Nam cum veris virtutibus sit destitutus, non habet, à quo in suis actionibus dirigatur, nec à quo in tentationibus defendatur, atque ita proclivis ad lapsum, atque etiam ad apostasiam efficitur. Deindè quæ latentia ei inesse potest, cui magni labores subeundi sunt, nullo sperato spiritali lucro? Quandiu in religione est, necesse est, ut in ordinariis eius officiis se exerceat: quod cum faciat inuitus, vel cum fastidio & murmurationibus, aliisque imperfectionibus, iacturam meritorum facit. Præterea, qua consolatione frui potest is, qui ex actionibus salutaribus capit tormentum? Qui spiritu caret, & iuvari non potest? Si orandum sit, excrucietur: si concio audienda, vel colloquia de rebus piis habenda, fastidit, si sermo habendus de comparanda virtute molestè & impatienter fert. O miserum religiosum, qui fel haurit, vndè alij suavissimum mel hauriunt. Signum mortis est, quando æger ex medicina redditur imbecillior.

IN tribulationibus deindè tolerandis tanto est afflictior, quanto minus aduersus eas communitus fuit & paratus, nempe instar exiguæ scaphæ exorta graui tempestate remis & gubernaculo destituta.

Vna re tantum videtur posse eximi tantis ærumnis, ac refrigerium aliquod capescere, nimirum à morte. Verum mors (nisi omnis iudicij expers sit) potius ei augebit metum & terrorem. Quo enim citius illa venerit, hoc meo tribunali tempestiuus sistendus erit, vt rationem reddat de omnibus momentis in religione sine profectu spiritali transactis. Mors improbis maiorum pœnarum initium est.

Religiosum debere magna fiducia aspirare ad consequendam perfectionem.

CAPVT XIV.

DOMINE, si arborem virtutum ad carpendum suaues perfectionis fructus conscendero, non inuenio vbi innitar. Arbor enim est altissima, vires autem meę imbecilles, natura reformidat, corpus horret, & si calcaribus vrgeatur, recalcitrat, & ideo compellor remanere humi, quandoquidem in altum ascendere est impossibile. At fili, quomodo, quæso, potest dici impossibile, cum religiosi omnes, quotquot modo degunt in celo, aliique multi adhuc commorantes in terra non sine ingenti laude eam ascenderint, & optatum perfectionis fructu-

fructum collegerint? Etsi fatendum est, alios citius, alios tardius ad culmen peruenisse, alios minori, alios maiori, cum merito. Quare cuique volenti nec est impossibile eos sequi, nec admodum difficile. Si vires tuæ non sufficiant, præsto est auxilium meum; Si non desit tua industria, & cooperatio, non deerit quoque mea gratia. Eua- dere ad arboris huius fastigium & decerpere perfectionis fructum, est potiri victoria; ad victoriam autem obtinendam necesse est fortiter pugnare. Statuis & picturis sceptrum dari potest, & corona, quamuis arma nunquam corripuerint. at non creaturæ rationali & liberæ, cui corona virtutis præmium est, præmium autem nemini cedit sine merito, nec meritum sine antegresso certamine. Si ergò ad perfectionis coronam aspiras, opus est, vt ad laborem & certamen te compares, quemadmodum alij ante te fecerunt. Præmium quid sit ignorat, qui illud expectat sine labore.

CUM ergò fiducia consequendæ perfectionis, non solùm meæ gratiæ nitatur auxilio, sed etiam tua cooperatione, necesse est, vt ex parte tua præstes, quæ iam subiungam. Primò necessarium est, vt verum & fixum desiderium habeas anhelandi ad per-

F   fectio-

fectionem. Hoc enim non solum confidentiae dictae fundamentum est, sed etiam valet ad promouendum progressum, ad vincendas difficultates, quae subinde in itinere occurrunt, & ad mitigandum omnes labores. Fili, experientia satis docet, eum qui desiderium non habet, non quaerere, & qui magnum desiderium alicuius rei habet, magno studio illam quaerere. Deinde, in me confidens, erecto animo incipe exercere actiones nunc huius, nunc illius virtutis: hoc enim modo prauas omnes inclinationes euelles, & pulcherrimas quasque virtutes menti inseres. Et quanquam soleam suppeditare meum auxilium, noris tamen, me saepe probare religiosum subtractione auxilij, ut appareat, quam sit constans, & quanta fiducia in me fretus.

O quanto perè fallitur religiosus, qui si fortè in medio cursu ad perfectionem assequendam instituto impingat, labendo in aliquam imperfectionem, aut animaduertat se non quantos optaret in virtute facere progressus, animum despondet, diffidensq; de consequendo perfectionis culmine, negligit, progredi longius. vnde fit, ut longè liberius, quam ante illi omnem licentiã delinquendi ruat. Haec sanè via non est obtinenda

nendæ victoriæ, nec est animi fortis & heroici argumentum, sed angusti & vœcordis. Demens profectò reputetur viator, qui idcirco captum prosequi iter nollet, aut pedem referret, quod semel in saxum impegisset, aut in terram prolapsus fuisset. id enim non esset aliud quàm ex leui malo efficere grauius. Non ita facit sapiens viator & cautus, sed si fortè labatur, ilico exurgit, & iter prosequitur. Hoc autem ex lapsu discit, vt deinceps sedulò caueat, ne iterum labatur. Idem profus contingit apud religiosos, Quando enim incautus aliquis labitur in aliquam imperfectionem; nec studet exurgere, nec operam dat ne amplius labatur. Quando verò prudens & spiritualis labitur, iubitò se in pedes erigit, & si centies quotidie laberetur, centies resurgeret, ac de commissis lapsibus doleret. Vndè non solum non animum despondet, sed etiam maiore studio & conatu per virtutum exercitia, inchoatam semel perfectionis viam persequitur. Et hoc est ex malo elicere bonum.

Hallucinantur quoque illi religiosi, qui arbitrantur virtutum exercitationem esse laboriosam & perdifficilem. Itaq; incolumitatis corporalis lædendæ metu animum

F. 2. abici-

abiiciunt, pusillanimes fiunt, vel equi suspiciosi instar resistunt, aut calcibus feriunt. Vellent nimirum illi nullius laboris interuentu, saluisque consuetis recreationibus, ad palmam virtutum decurrere. Non est cerè natura humana tam ferax terra, vt sponte nullius accedente cultura proferat fructum. Neque virtutum tam ignobilis conditio est, vt religiosus non meritò suis commodis vel sensuum renunciare illecebris debeat, quo earum perfectionem consequatur. Amor proprius in hanc fraudem impellit, vt videantur pluris facienda comoda corporum temporalia, quam spiritualia ornamenta animorum. Qui nimium ablanditur corpori, deturbat virtutes ex anima.

Iam verò alij religiosi inueniuntur, qui idcirco detractant proficere in studio perfectionis, quod arbitrentur se non tantum auxiliij, quantum ad hoc studium requiritur, à me impetraturos. Quæ opinio superiore deterior est. Quid enim hoc est aliud, quam me offendere, & fallere seipsum? Nam fiduciam nolle in me collocare, est luculentam mihi facere iniuriam, ac si non scirem, vel non possem, vel nollem auxiliium subministrare. Non est ita, nec enim
aliud

aliud desidero, quam iuuare, nec vnquam
internas inspirationes, aliaque media, qui-
bus ad perfectionem inflammentur, sub-
traho, imò hoc sine eos extrahi è sæculo.
Quomodo ergò potest destitui quisquam
meo auxilio? Qua ratione diffidere potest
de mea gratia, cum continenter stem ad o-
stium & pulsem, vt intrare queam, & cuius-
que inopiæ subuenire? Si hoc operculo cor-
tegere illi volunt ignauiam suam & socor-
diam, falluntur, quia multò amplius illam
parefaciunt. Qui culpam suam in alios re-
iicit, dupliciter peccat. Sic est Domine, non
tua, sed nostra culpa est, quò minus ad per-
fectionem tendamus. cum enim tu sis infi-
nitè sapiens, rationes nos iuuandi nosti, &
cum sis omnipotens, potes. Nec velle tuum
abnuis, quia voluntas tua est ipsa bonitas.
Vniuersa ergò culpa in solidum nostra est.

*Nulla re mundi posse religiosum auocari à
consequenda perfectione.*

CAPVT XV.

FILI, miles timidus nunquam defiget
vexillum in hostiũ mœnibus, quia for-
mido nimia facit, aut vt longiùs ab illis ab-
scedat, aut si vicinus fuerit, terga vertat, &

F 2   ideò

ideò nulla remuneratione dignus, nec vllò loco apud belli Imperatorem cenfetur, atq; à commilitonibus velut ignauus & excors contemnitur. Nolo feruum meum plus æquo esse audacem, vel temerarium, sed nec vòlo esse nimium timidum. Placet autem, vt fit magnanimus & constans, vt non metuat, vbi causa metuendi non est. Dicat quæso religiosus, qui negat se in cursu perfectionis progressurum, quid eum faciat subsistere aut tergiuersari? Non quod conatus sit inanis & vanus, cum iam dictum sit, quamplurimos ad perfectionis metam peruenisse, ego que promptus sim & paratus subuenire omnibus meæ gratiæ subsidio. Certè si religiosi omnes tam parati essent ad complectendū oblatum à me subsidium industriamque suam cum mea gratia copulandam, quantum in me est desiderium ad illud suppeditandū, multò maior perfectorum numerus, quàm nunc est, existeret.

NON VERO tanta est inimicorum potentia, vt religiosum vel retardare, vel abstrahere queat a via perfectionis: licet enim potentes sint, tamen si velit, non solùm non poterit vinci, aut impediri ab illis, sed etiam facile eos poterit vincere, cum potentia eorū duntaxat consistat in tentando non autem

ia

in vincendo, vel impediendo, nisi fortè quis ab iis impediri vel vinci vltro velit. Satis imbecillis est hostis, cui nulla facta est potestas vincendi, nisi eos qui vinci volunt. Et animi nimis abiecti est, qui à talibus se vinci finit. Qui verò ab illis tentatus, non prolabitur, magnum quæstum in spiritu facit, quia tali exercitatione fortior constantiorque efficitur, & ampliori robore fretus ad perfectionem gradum facit, quod non est aliud, quàm perfectionem ipsam lucrari. Quo enim miles sæpiùs tractandis armis virtutem suam probavit, & in pluribus castris stipendia fecit, tantò perfectioris militis nomen consequutus est.

Nec propter imperfectorum, negligentiumvè dicitia debet bonus religiosus ab instituto perfectionis itinere cessare, hoc enim esset pluris æstimare sermones improborum, quàm meas inspirationes, ad salutem animæ pertinentes. O quantum mihi displicet, & quàm graviter me offendunt illi, qui pestilètibz suis linguis religiosos virtuti ad consequendâ perfectionē singularem operâ nauantes perstringunt, & dicunt nimis citò velle eos peruenire ad culmē sanctitatis, vel ad alta nimis aspirare, vt postea lapsu grauiore ruant. Nec desunt, qui nō vereantur

affirmare, dedere se deuotioni, haud esse aliud, quàm valetudinem lædere, melancholia caput obruere, & diuino seruitio prorsus inhabilem se reddere. Mirum est, eiusmodi homines non animaduertere, quantum damnum venenatis huiusmodi dictis, etiam si per iocum effutiri videantur, faciant. Qui sanè ipsi benè non faciunt, nec patiuntur alios benefacere, dæmonis officio fungi videntur. Hi sunt verè inimici domestici, falsi fratres, ministri inferni, quorum opera Sathanas vtitur ad pios religiosorum conatus vel retardandos, vel penitus euertendos. Qui veneno inimicum suum vult è medio tollere, domestici vel familiaris illius opera vtitur. O infelices & miseri seductores, qui nec suo officio faciunt satis, nec alios facere sinunt. O quàm dissimiles sunt iis, qui primi in religione mihi seruiuerunt. hi enim se mutuò ad virtutum studium hortabantur, ac vitæ exemplo, piusque sermonibus ad amorem diuinum inflammabant, animabant etiam ad mortificationem passionum, & sui contemptum, vt perfectionis scopum attingerent.

VERVM esto, religiosum post consilium Superioris vel Confessarij iudicio cum discretione de virtute exercenda datum, labi

in

in morbum : quantum quæso hoc malum est ? Quid detrimenti illi indè contingit ? Ego qui Dominus sum, ita volo. quid si ego hac via à morbo animæ longè deteriori illum eripere cogitem ? An existimant isti homines, religiosum pium, si in ægritudinem labatur, idèd mihi displicere ? Mihi non displicent, nisi imperfecti, qui quo saniores sunt corpore, hoc me grauius crebrò offendunt. Mihi gratior est religiosus æger, si deuotus sit, quàm sanus, si deuotionis sit expers : nam ille etiam in ægritudine bonum præbet exemplum, & virtutem exercet, quorum neutrum facit sanus indeuotus. Et idcirco religiosus perfectionis cupidus, quando ægrotat, apud me nullius rei iacturam facit, quia æquè morbi ac sanitatis tempore à me stipendium consuetum meis militibus persoluitur. Morbus spiritualis ex imperfectionibus natus magnum detrimentum adfert, & non corporalis, ex quo probi religiosi non pœnitendum sæpè hauriunt fructum. Si corpore malè affecto, infirmaretur quoque voluntas, vt æger mereri amplius non possit, damnum aliquod pateretur, & nullus non iustam causam haberet talem morbum defugiendi. Verùm non ita est. sed potius contrariũ. vndè Apostolus meus dice-

bat,

2. Cor.

12.

bat, se cum infirmaretur, esse fortio^{re}m, & virtutem ex infirmitate perfici. Fili vis facere rem tibi salutarem, mihiq^{ue} pergratam? Fuge maleuolos istos detractores, haud secus quàm virulentos serpentes. Et scias, si contemptis pestilentibus eorum calumniis consereris studium perfectionis, tuam gloriam fore cumulatior^{em}; quia ego, cuius amore hoc præstabis, liberalissimus tuus remunerator ero.

NON NVLLI idè viam perfectionis intrare nolunt, quod paucos cernant eam ingredi, sed hæc causa iusta non est, vt res tam fructuosa & laudata omittatur. Quid interest, siue multos, siue paucos, in re saluberrima habeas socios? Nonnè satis tibi esse debet, hanc viam esse bonam, securam & ad felicissimum perducere terminum? Non habere multos socios in conficienda perfectionis via, tibi potiùs laudem & meritù adauget, quàm imminuit. Immò singularis beneficij loco reputare debes; èd quod paucis contigerit. Sunt & pauci electi, licet multi sint vocati. Et multi currunt in stadio, sed vnus accipit brauium. Si tu potes esse vnus ex numero paucorum, & preciosam mereri coronam, cur abstines à cursu. Qui ex amore laborat, non est sollicitus

de

de aliorum societate, sed sufficit ei non deesse, cuius gratia laborem suscipiat. Ego sum ille, cuius amore omnes religiosi decurrunt ad perfectionis metam. Ego eorum sum dux & comes. Ego eos subleuo & defendo. Atque hoc solum iis satis esse deberet, ad iter magno & valenti animo continuandum. Neque admirari debes, hanc viam à paucis frequentatam, quia pauci sunt, qui seridè se mortificent, qui cupiditates suas frangant, & sensuum blandimenta respuant; multi verò à spectabilibus huius mundi illecebris sinunt se in viam latam & spariosam abripi, quæ quantum statui religioso repugnet, nemo ignorare potest.

ALII adhæc sunt, qui se arceri permittunt à perfectionis huius laude ob humanos respectus, & fortunæ commoda, quod non est aliud, quàm insigni iniuria afficere virtutes, quarum est religiosi caput exornare, cum contra respectus humani, omniaq; commoda temporalia debeant substerni eiusdem pedibus. Qui ergò illa deserit propter hæc, virtutes necessario subiicit religiosi pedibus, respectus verò humanos sustollit in caput. Adhæc, qui pluris facit existimationem mundi, & huius seculi opes, quàm perfectionem,

ad

Luce 9.

ad quã ego religiosos exhortor, mihi quoque infert iniuriam, & sibi damnum. Omnes enim norunt, qui me erubuerit corã hominibus, quod ego quoque eum erubescam coram angelis Dei. Sed quæ hæc est ineptia & absurditas? Illi, cum degerent in sæculo, desiderio sectandæ perfectionis religiosæ deseruerunt mundum, eiusque temporalia commoda, atque aded omnes res humanas. Nunc autem postquam religionem sunt complexi, perfectioni renunciare volunt, propter mundum. An non hæc est manifesta stultitia? Iam cum respectus humanus non sit aliud, quam vanus quidam timor ne in aliqua actione sua, homo vituperetur, qua ratione vituperari potest religiosus perfectionis cupidus? Potestne illi in hac vita maior contingere gloria, quàm si de illo hoc asseratur? Quid verò religioso noui accidet, si à mundo contemnatur? Expectatne ab eo aliquam remunerationem, aut reformidat ne eius condemnentur sententiæ? Parum refert, si ne religiosus carus vel exosus mundo: magni autem refert si sit carus mihi.

DE MVVM & alij à calcanda hac perfectionis semita absistunt, ob repugnantiam quàm natura humana experitur in vsurpan-
dis

dis mediis, atque ob difficultatem, quam corpus deprehendit in emetienda via perfectionis. Ceterum hi aberrant à ianua. nam religiosum esse, vel ad perfectionem tendere, non est aliud, quam carnis cupiditates, & animi perturbationes coercere. Itaque si tu virtutis exercitationem deseris, ne incōmodes corpori, nimis delicatè te amas; nec video quod inter te, & delicatum secularem intercedat discrimen. Recordare fili, non esse hæc promissa, quæ mihi in ingressu religionis fecisti. Tunc enim proposuisti apud animum tuum multa pro me pati, corpus castigare, & mei, perfectionisque religiosæ causa, omni consolatione humana te exuere.

Bonum religiosum non debere esse contentum quocunque perfectionis gradu, sed aspirare ad maiorem.

CAPVT XV.

FILI, non faciunt mihi satis religiosi, si, ad qualemcunque aspirent religionis perfectionem, nisi aspirent quoque ad summam. Sic enim discipulis meis delaravi, cū eos cohortatus sum, vt essent perfecti, non sicut fuere Patriarchæ & Prophetæ, vel sicut Sera-

Seraphini, aliuè angeli, sed sicut Pater caelestis. O quàm mihi arridet religiosus, qui auarorum instar cupidus est veræ virtutis & perfectionis. Auarus nunquam exsaturatur; quo enim plus habet, hoc plus desiderat. Eiusmodi auaritiæ imitatores volo esse religiosos in rebus spiritualibus. Abiecti animi argumentum est, si quis dum facultas est consequendi maiorem perfectionem, aspiret ad minorem. Ego verò opto seruos meos esse magnanimos & generosos, qui anhelent ad magna & ardua. Si enim eos condidi ad finem, quo non est sublimior in mundo, & euexi ad tam excelsum statum, hoc est, religiosum, cur illi non omnibus viribus contendant ad perfectionem vtrique respondentem? Qui non cooperatur conuenienter beneficio accepto, iniuriam facit benefactori.

Dicat mihi quæso, quisquis nihil pensi habet aspirare ad magnam animi perfectionem, sed satis esse existimat eâ primoribus labris delibasse, num idem præstet corpori? Estnè contentus modica eius incolumitate, cum possit obtinere firmiorem? Exigua amuè optat viuendi facultatem, & non optimam? Ergò si ex omnibus rebus terrenis, quæ seruiunt corpori, præstantissima
& per-

& perfectissima, eaque maximo numero deligimus, cur non etiam pro animæ salute, quæ corporis domina est, omnibus numeris absolutissimas virtutes optemus & deligamus? Non rectè gubernatur familia, in qua melius tractatur ancilla, quam domina.

Qvis inficietur turpe pudendumque esse religiosum hominem harere velle etiã in infimo virtutum gradu, cum videat homines seculares, nunquam in gradu vel statu vite, quæ semel complexi sunt, consistere, sed semper ad sublimiorem aspirare donec perueniant ad summum. Vnde plebeius primò laborat vt fiat nobilis, tum baro, indè Comes, donec euadat ad sceptrum & coronam. Et postquam huc peruenit, non quauis corona contentus est, sed anhelat ad locupletiolem, potentiolem, illustriorem, ac denique quantam obtinere in hac vita potest. Et religiosus tam væcordis animi erit, vt non etiam anhelat ad præstantissimam coronam spiritualem? Hærebitnè in primo perfectionis gradu, cum possit magna laude sua & fructu conficere ad supremum? Nonnè ingens hæc est inertia & socordia? An non hoc est parui facere voluntatem meam & respue-

respue-

respuere auxilium gratiæ meæ, cuius beneficio commodè posset ad sublimiorem gradum pertingere?

SCIAS fili, religiosum illum mihi cariorum gratioremque esse, qui conatur ad maiorem meam gloriam perfectionis culmen assequi. atque hoc merirò satis illi esse deberet, vt cursum non inhiberet, sed semper progrediretur longius. Age dic, quis tam abiectus vilisque famulus est, qui contentus sit in modica sui Domini gratia esse, cum possit in maxima? Cur ergò tu religiose, qui tot nominibus mihi es obligatus tanquam seruus, cur, cum ad perfectionem aspirando summam apud me gratiam promereri possis, id facere cunctaris? Quantum adlaborat miser seruus, vt gratiam venetur sui Domini? Quantum affligitur, cum omni studio adhibito animaduertit, se nondum gratiam singularem assecutum? Cur ergò tu pedem in ianua perfectionis figis, cum facilè queas subire in ipsa penetralia, & Dominum tibi deuincire? Placere mihi, non meum, sed tuum est lucrum. O quanti pretij est vel vnus gloriæ cælestis gradus, & quàm gloriosus est in cælo qui illum promeruit? Quotquot religiosi nunc in patria cælesti triumphant, tanti æstimât,
etiam

etiam minimum gloriæ augmentum, quod dum perfectioni in terra operam darent, meruerant, vt non modò non maximas agant gratias creatori, sed etiam malint, si ita opus fuisset, sanguinem & vitam millies profudisse, quàm non illam gloriam obtinuisse. An ergò tu, qui citra sanguinis effusionem, vitæque iacturam potes coronam tuam adaugere in cælo, & gloriam amplificare, in dies faciendo in perfectione progressum, resistes in foribus, modica perfectione contentus? Vide fili, ne tibi eueniat, quod discipulis meis prædicaui. Quod habenti dabitur, non habenti verò tolletur, & id quod habet. *Mat. 13.* Nec enim in pœnam tantum ingratitude & ignauitæ id fieri solet, sed etiam vsu venit ordinariè omnibus rebus aliqua qualitate modicè vel leuiter affectis. nam verbi causa, lignum, non admodum calefactum, facilè calorem exiguum, quem habet perdit, secus si valdè incaluerit. Sic religiosus, qui exiguam perfectionem assecutus est, facillimè eam perdit; qui verò plures gradus, non facilè eam perdit, sed est instar arboris benè radicata, quæ ventis & tempestatibus validè resistit.

SUNT præterea alij, qui amantes vitæ laxioris purgandi sui causa dictitant, stu-

G dium

dium perfectionis tantum esse proprium Nouitiorum, & miserè falluntur, cum oēs religiosi teneantur ad perfectionem tendere. Imò quò quis in religione antiquior est, hoc studiosius deberet comparandis virtutibus incumbere, utpote qui & maiorè suæ obligationis notitiam habere, & suauitatè perfectionis diutius experrus esse deberet. Qui fame nulla laborat, facilè satiatur, & malum signum in religioso est, si nullam voluptatem ex studio virtutum capiat.

ALII è contrario nimis tempestiuè ad summum perfectionis gradum conuolare, volunt, & si in defectum aliquem fortè labantur, ilicò animum despondent, & fiunt pusillanimes. Sed hæc non est mea voluntas, neq; hic est modus tendendi ad summam perfectionem. Summa namq; perfectio in omnium vitiorum victoria, & omnium virtutum acquisitione consistit, quare opus est aliquo temporis interuallo. Aspirare itaque in dies ad maiorem perfectionem, de quo iam agimus, aliud non est, quam paulatim expugnare passiones, vel perturbationes animi, & cupiditates inordinatas cõprimere. Esse autem plenè perfectum, non est aliud, quàm post victoriam sui adeptam, mortuū esse mundo, & viuere soli Deo. Qui habet
inimi-

inimicos & aduersarios, nunquam securus esse potest, nisi è medio illos sustulerit; sed necesse non est, vt vno momento, vel simul omnes, tollat & extirpet, sic Religiosi inimici sunt passionēs, quæ quotidie illi rebel- lant, eas si non potest vno tempore simul omnes, conetur tamen aliam post aliam ex- pugnare, & sic tendet ad maiorem perfe- ctionem. Similiter regnum non inuaditur vniuersum simul, sed nunc arx aliqua eius ab hoste eripitur, nunc vibs aliqua occupa- tur, & sic deinceps alia atque alia, donec totius regni possessio adeatur. Non secus religiosus, cui in votis est regnum perfe- ctionis inuadere, nunc hanc, nunc illam virtutem acquirere debet, & hoc est, quo- tidie ad maiorem perfectionem anhelare. Itaque nulla ratione deici animo debet, si non vna actione alteraue fiat summe per- fectus. Satis in itinere progreditur, qui nus- quam in via hæret.

*Religiosum debere perfectionem acquisi-
tam conseruare, & de modo ean-
dem conseruandi.*

CAPVT XVII.

G.

Fili

FILI, parum prodest corporis valetudini restitutum esse, si postea per intemperantiam victus aut incuriam aliquam iterum laedatur. Immò relapsus in morbum, solet ipso morbo esse periculosior. Eadem ratio est de perfectione spirituali, quæ parum semel parta prodest, si vitio custodiae & vigilantiae nostræ rursus excidat. Et si relabi in corporalem aegritudinem tanti aestimatur, propter discrimen, vitæ temporali impendens; multò pluris reformidanda erit relapsio in imperfectiones veteres, propter periculum vitæ spiritualis. Fili, vis immunis esse à periculo moriendi spiritualiter? fuge ea, quæ ad mortem illam disponunt. Experientia certè quotidiana discimus, eos qui semel studio perfectionis nuntium remiserunt, in mille defectus impingere, & in tantam morum laxitatem, animique impudentiam deflectere, ut non modo remoto omni pudore multa parum laude digna committant, sed etiam gloriantur & exultent in suis lapsibus. Qua in re non sunt dissimiles illis angelis, qui cælo delapsi, cum ruina grauissima omnium spiritualium donorum iacturam fecerunt, & dirissima mala in suum caput arcessiuerunt: nam quo erant sanctitate dignitateque omnibus creaturis excellen-

len-

lentiores, hoc ruendo de cælorum fastigio facti sunt omnibus creaturis deteriores & viliores. Apostolus quoque qui me prodidit, ex Apostolatus dignitate, delapsus est in præcipitium desperationis. Idem euenit religiosi, qui quò ex elatiore perfectionis gradu labuntur, hoc ruinam tristiore faciunt, & peiores fiunt. Atque ut beatus appellatur, qui declinando à malo, consecratur bonum, sic contra miser est & infelix, qui deserta perfectionis via, amplectitur vitam dissolutam & vagam.

Ad conseruandum autem perfectionis gradum, quem acquisiisti, duæ virtutes tibi adminiculo esse possunt, amor & humilitas. Amor reddet te vigilantem, ut immunis sis ab incurso prædonum. Humilitas autem illum conteget & occultabit, ut in oculos illorum incurrere non possit. Quàm salutaris sit in hanc rem amor, non est difficile demonstrare. Homo diues & copiosus, qui opes suas non amat, citò eas perdit. nã qui non amat rem aliquam, non æstimat, qui autem non æstimat, nec custodit. nemo autem ignorat rem negligenter custoditã, facillè perire. Haud secus necessarium est, ut religiosus magno amore perfectionem semel partam prosequatur: ex amore enim

nasceatur formido eã amittēdi, ex formidine
autē sollicitudo & diligentia eã custodiendi.
Sollicitudo verò facit, vt inueniantur media
necessaria vel vtilia ad finē consequendum.

QVISOVIS sollicitudine tenetur con-
seruandæ sanitatis corporalis, primò consu-
lit medicos expertos & bonos, vescitur cibis
salutaribus, stata in comedendo seruat tem-
pora, congruentia non negligit corporis ex-
ercitia, habitationē deligit, in loco salubri,
& a medicis probato. Tuetur se ab imbrib⁹,
ventis, cæterisq; externis incommodis. Bre-
uiter, cauet diligenter ne aliqua in re exce-
dat, vel nocumentum aliquod faciat. Idem
in religioso efficit sollicitudo, si desiderio
perfectionis conseruandæ teneatur, & salu-
tem animæ quarat. Primum enim cauet ne
arbitratu suo, vel sociorum laxiorum consi-
lio vitam instituat, sed potius ex Superiorū,
Patrumq; spiritualium directione. Deindē vt
cibis bonis vescatur, nempè iis, quibus ego
vltus sum, dum viuerem in terra, hoc est, vt
perficerem voluntatem Patris mei, qui in
caelis est, cuius voluntas est sanctificatio a-
nimæ nostræ. Quare quicquid nobis Deus
confert ad animæ sanctitatem faciens, opti-
mus est cibus, sicut contra quicquid ad fæ-
ditatem animæ facit, hoc est, peccata, pessi-

num venenum est. Deinde exercitationem virtutum non negligit. Cum enim perfectio fundata sit in caritate, quæ similis est igni, in quem si iniiciantur ligna, crescit, si subtrahantur, extinguitur: ita quod religiosi caritate præditi plus se in virtutibus exercent, eò in perfectione amplius proficiunt, quo minus, hoc plus de perfectione discedit, ac proinde omni exercitio sublato tandem extinguitur. Quod ad locum salubrem attinet, in quo comorandum est, saluberrimus est religio ipsa, in qua religiosum collocaui: si autem particularia loca spectemus, optimus est in quo à medicis spiritualibus collocatur. Quod si occasiones quoque omnes labendi in aliquas imperfectiones effugiat, satis se munit & tuebitur contra omnes difficultates externas. Deniq; nullum committit excessum, quia in omnibus rebus dubiis per fugium habet ad suum Patrem spirituale, & sanctæ moderationis sale suas pœnitentias & mortificationes condit.

ALTERVM, quo conseruatur perfectio, est humilitas. Qui gemmam preciosam natus est, tria cauet, ne aliquando eam amittat. Primò, in abditum locum eam recludit, ne facile à quouis videri vel inueniri possit. Secundò, non quibuslibet hominibus eam

visendam præbet, nec faciliè apud quosuis
 gloriatur se illam habere. Tertiò, nec di-
 uellit eam à re, ex qua pendet. Exempli cau-
 sa, calor aquæ pendet ab igne. si autem a-
 quam ab igne remoueas, perdit calorem.
 Humilitas in religioso, cui studium perfe-
 ctionis gemmæ loco est, medetur omnibus
 his tribus periculis. Primò enim efficit, vt
 suas virtutes, & perfectionem alios celet, &
 modestiæ pallio quasi contegat. Deindè, vt
 non solùm non iactet & ostendet spiritales
 suas opes, verùm etiam reputet se eis indi-
 gnum, & verò etiam ingenuè confiteatur
 se esse pauperem, mendicum, & seruum in-
 utilem. Tertiò & postremo, vt agnoscat
 perfectionis gemmam pendere ex mea gra-
 tia, sciens, eam, si ab ea separetur, amitti. Si-
 cut enim ego superbis resisto, sic humili-
 bus gratiam impertio. Itaque si velis perfe-
 ctionem tuam non modo conseruari,
 verùm etiam crescere, da ope-
 ram veræ humilitati.

PRIMI LIBRI FINIS.

LIBER